Nummer 7 — Donderdag 18 Februari 1932 — 32ste Jaargang

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST"

HET LIDMAATSCHAP der Vereeniging bedraagt f 5.— 's jaars (minimum) met inbegrip van kostelooze toezending van het Koloniaal Weekblad.

VAN HET HOOFDBESTUUR.

Officieele mededeeling.

Nederland te Parijs in 1931.

Gedenkboek van de Nederlandsche Deelneming aan de Internationale Koloniale Tentoonstelling.

Uitgave van de Vereeniging „Oost en West", ten bate van het Steuncomité Parijs.

Onder Redactie van Dr. H. H. Zeijlstra Fzn., lid van het Hoofdbestuur van „Oost en West".

Reeds hebben hun medewerking toegezegd Mevr. M. C. van Zeggelen en de heeren D. J. Balfoort, Prof. Dr. L. P. le Cosquino de Bussy, Prof. J. C. van Eerde, P. A. J. Moojen, Dr. J. Stroomberg, T. B. Roorda, K. van der Veer, Dr. L. J. van der Waals, Dr. F. C. Wieder, R. Zuyderhoff en G. J. Staal.

Het boek zal worden gedrukt op Kunstdrukpapier en rijk worden geïllustreerd. De prijs zal bedragen *f* 5.— ingenaaid en *f* 6.50 in linnen stempelband.

REISBRIEVEN

van den heer Tillema. *)

Tandjong Seilor (Boelangan) O. Borneo 18-12-'31.

Volgens afspraak zou ik af en toe iets van me laten hooren. Hieronder volgt nu een kort reisverhaal.

Den 17en October ben ik met de „Tajandoen", het nieuwste vrachtschip van de „Nederland", uit Antwerpen vertrokken. Dit schip vertoont de bijzonderheid, dat het voorzien is van een dubbelwerkende twee-takt oliemotor, die het een vaart kan geven van 17 zeemijlen per uur. Voor een vrachtschip een groote snelheid! Het kolenladen vervalt; men heeft geen last van roet; ketels zijn er niet. Dit laatste brengt mede, dat er geen stokers noodig zijn! Ik heb op zee altijd medelijden gehad met de menschen, die zwaar werk moeten verrichten bij een temperatuur, die de 40° C. (105° F.) *vaak* overtreft. Waar de bemanning nu met een 24 tal verminderd is, heeft men ruimte vrijgekregen voor de overige scheepsbevolking, zoodat die thans behoorlijk is gehuisvest. Het deed mij genoegen van de matrozen en oliemannen te hooren, dat ze die betere huisvesting zeer waardeeren!

Aan boord bevonden zich o.m. een ingenieur der firma Sulzer (leverancier der installatie) en een bedrijfsingenieur der Mij. Nederland. Ze maakten de reis gedeeltelijk mee om te zien hoe de motoren zich op reis gedroegen. Ik stelde voor om de interessante machinekamer te filmen. Dit voorstel viel in goede aarde. Draadloos werd er naar „Multifilm", te Haarlem geseind om per brief naar Genua de voor het gebruik met halfwatt-licht meest gevoelige film te willen zenden. Intusschen werden alle 1000 kaarslampen, die men aan boord had, door den electricien van 't schip gemonteerd op borden, die men gemakkelijk kon hanteeren. Het werden er drie, elk van 9 lampen. Ik had nu de beschikking over 27000 kaarsen licht. „Men", vond dit een zee van licht, maar toen ik vertelde, dat men in de studio's zooveel licht had, dat men er een stad van ± 100.000 inwoners mee kon verlichten, begon men er anders over te denken! — Tot aan Genua ging ik dagelijks eenige malen naar de machinekamer, waar ik over de te filmen objecten, voor mijn doel noodige technische voorlichting kreeg, zooveel ik maar kon wenschen! Onderweg zeiden we vaak tot elkaar: „Zou de Italiaansche post de zending doorlaten en zou ze niet, zooals indertijd de vaderlandsche douane wat nieuwsgierig zijn en de blikjes film bij daglicht openen?" Te Genua ontving ik de blikjes film: ongeopend! Dat was dus in orde! Ik vermeld nog even, dat we te Genua den 29sten October de herdenkingsdag van de tocht der zwarthemden naar Rome hebben meegemaakt en dat ik hiervan ook een vermoedelijk aardige film heb opgenomen.

Na Genua is de machinekamer gefilmd. Het heele personeel werkte er vol enthousiasme aan mee! Af en toe waren we met ons tienen in actie! Dat is nu al een paar maanden geleden. Van harte hoop ik, dat alles naar wensch is gegaan en dat ik U. t. z. t. het resultaat, als completeering van de „hadje-film" zal kunnen laten zien.

Van de verdere reis behoef ik heel weinig te vertellen omdat ze verliep als elke reis naar Java. 'k Vermeld alleen, dat we twee plaatsen aandeden die men meestal niet ziet, n.l. Bombay en Port Swettenham. De eerste stad is dicht bevolkt; ik meen dat ze ± 1.400.000 inwoners telt. Bombay deed, wat huisvesting betreft, geheel Europeesch aan: 3 à 4 lagen menschen wonen er boven elkaar in huurkazernes! Die arme menschen!

Port Swettenham is in de tropisch-hygiënische wereld zeer bekend! Vele jaren geleden leed deze haven van Koeala-loempoer (de hoofdstad naar ik meen der Maleische Staten) zóódanig onder malaria, dat geen mensch het er kon uithouden! Men dacht er ernstig over de haven te verlaten, wat voor Koeala-loempoer een groot ongerief zou zijn geworden! Dank zij de toen ter tijde moderne bestrijdingsmethode van malaria, is het gelukt de plaats Port-Swettenham en ook het er dicht bij gelegen handelsstadje Klang, behoorlijk bewoonbaar te maken.

Den 17en October uit Antwerpen vertrokken, kwamen „economisch" varend, met het schip, dat slechts voor een klein deel beladen was, den 29en Nov. te Priok aan, onderweg hadden we enkele draadlooze berichten gehad over den economischen toestand in Europa, die mij niet al te vroolijk stemden. Dit werd er na 't lezen der dagbladen van Java niet beter op! 's Middags kon ik doorgaan naar Soerabája, waar ik na een dag wachten de boot naar Bandjermasin kon halen.

'k Had een viertal van mijn Borneo-films meegenomen. Het voorstel om ze te Bandjermasin in de beide sociëteiten te vertoonen, viel in goede aarde. Het zal de meeste lezers van dit artikeltje zeker verwonderen te vernemen, dat het een zeer groote uitzondering is als een Bandjarees iets van Borneo afweet! Er zijn daar maar heel enkelen, die werkelijk het een en ander van dat geweldig groote eiland hebben *gezien*, laat staan over toestanden, zeden enz. hebben *nagedacht*. Het verheugde me dus, dat ik de bewoners van de stad, die in grooten getale waren opgekomen, op een gemakkelijke wijze iets over hun land kon laten zien. — Ik hoop, dat ik op den terugreis ook in enkele steden op Java de films kan vertoonen, want de onbekendheid met dat groote eiland van Indië is op Java bedroevend! Het natuurlijk gevolg van die onbekendheid is geringe belangstelling!

Te Bandjermasin heb ik enkele opnamen gemaakt voor de Bazeler Zending evenals te Koeala-Kapoeas. Aan de reis naar die dichtbevolkte plaats is een alleraardigste bijzonderheid verbonden. Nadat ik des Zondagsavonds de film in een der sociëteiten had vertoond en ± 12 uur naar bed was gegaan, rinkelde om 3 uur 's nachts de wekker. We stonden op, gingen naar de achtergalerij, waar mijn gastheer tot de ontdekking kwam, dat er was ingebroken! Uit verschillende aanwijzingen bleek, dat de dief halsoverkop het terrein van zijn werkzaamheid had verlaten. Dat had de wekker veroorzaakt. De dief had de electrische lampen buitenshuis, die men te Bandjermasin door laat branden, netjes buiten werking gesteld. Op een „setan", *in* huis had hij niet gerekend.

De pomp, die het gore water uit het openbaar riool, de Martapoerarivier naar de kazernes, enz. pompt, heeft gelukkig den langsten tijd gewerkt, de waterleiding is in wording! Als nu de gemeenteraad het zuivere water *bij* de menschen weet te brengen, het de aanstaande gebruikers *gemakkelijk* maakt, het den aanstaanden gebruikers *gemakkelijk* maakt, zal de waterleiding een groote zegen voor de bevolking worden. Ik vestig er de aandacht op, dat het te maken *tarief* voor de *sanitaire*, zoowel als de finantieele resultaten, uiterst belangrijk is. Laat men een voorbeeld nemen aan Semarang.

Met pastoor Vossen overlegde ik onze plannen om langs de Matrakkam te gaan filmen, als ik terugkom van Apokajan.

Van Bandjer ging ik via de Oostkust naar Boelangan. Somber deed het aan op dat traject twee verlaten steenkolenmijnen te ontmoeten. We deden ook

Samarinda aan. De uitwerking van den grooten brand in het begin van dit jaar, was nog duidelijk te zien. Een deel der huizen was weer opgebouwd. Vanaf den aanleg-steiger kon men nieuwe „woningen" zien, *geheel* van gegolfd plaatijzer opgebouwd.

Wat een verschrikkelijke ,woningen" in een tropisch klimaat! Ik vernam, dat ook Samarinda een waterleiding krijgt. Moge ze er toe meewerken, dat dergelijke „woningen" vervangen worden door betere, goed bewoonbaar, voor menschen, die hard moeten werken in een vochtig, heet tropisch klimaat!

We kregen te Samarinda een aantal Japanners aan boord. Ze waren op weg naar hun boorterrein. Nog steeds zien velen in het komen van Japanners een gevaar voor Indië. Of die vrees gegrond is? Ik kan dit niet beoordeelen.

Den 16en December kwam ik te Tandjoeng-Seilor, het beginpunt van de lange reis naar Longnawang. De ontvangst door de autoriteiten was allervriendelijkst! De medewerking voor de tocht per prauw is zoo goed als dit maar eenigszins mogelijk is, *alle* zwarigheden, moeilijkheden van transport, voeding enz. zijn opgeheven! Ik kan mijn uitgebreide uitrusting geheel meenemen; *niets* behoeft te worden verpakt; ik had thuis wel zooveel mogelijk inlichtingen ingewonnen bij oud-officieren en oud-ambtenaren, die de lange reis meermalen hadden gedaan, maar men is er nooit geheel zeker van of men aan *alle* kleinigheden heeft gedacht! En het vergeten van kleinigheden kan in de rimboe veroorzaken, dat men zijn doel niet bereikt.

De transportcommandant vertelde me, dat het eenigen tijd zwaar had gebandjird en dat er een prauw met goederen was omgeslagen en verloren gegaan, terwijl er voor de reis, die normaal 60 dagen duurt, 72 dagen noodig waren geweest.

Ik hoop nu maar, dat ik wat geluk heb en dat in *elk* geval mijn prauw niet omslaat. Ik hoop ± den 1en Maart, wanneer de oogst geëindigd is, ter plaatse te zijn. Dan worden er, vooral als er veel rijst is geoogst, groote godsdienstige feesten gevierd. Die hoop ik vast te kunnen leggen! Wellicht komen, als ik te Longnawong ben, de Resident en de Overste op bezoek. Het hoofd van het gewest is daar nog nimmer geweest! Dat bezoek zal dus meebrengen groote en merkwaardige feesten!

Er zullen daar objecten worden vertoond, die men anders uiterst zelden of niet ziet. Mijn reis door Apokojan-land kan dus in documentair opzicht zeer vruchtbaar worden.

H. F. TILLEMA.

*) De onvermoeide heer Tillema vertoeft, naar men weet, op het oogenblik wederom op Borneo, van waar hij ons zijn eersten reisbrief zond. Tillema heeft van zijn zwerftochten en zijn bevindingen altijd iets belangwekkends te vertellen en daarom is het ons een genoegen hem hier aan het woord te kunnen laten. Men zal zich herinneren, dat de heer Tillema vroeger reeds meermalen interessante bijdragen aan ons blad afstond.

Jaarverslag 1931

van den Hoofdvertegenwoordiger in Ned.-Indië van „Oost en West"

Zooals wel het geval zal zijn met bijna alle vereenigingen, ondervindt ook „Oost en West" de nadeelige gevolgen van de slechte tijden en daarmede gepaard gaanden achteruitgang van zaken en de vermindering van inkomsten, salarissen als anderszins.

Het verloop onder de in Nederlandsch-Indië verblijf houdende leden was in verband hiermede dan ook bedenkelijk groot. Hieronder volgt een overzicht van de mutaties onder de in Indië verblijvende leden.

Op Ultimo December 1930 bedroeg het aantal leden, die zich in Nederlandsch-Indië bevonden	629
Nieuwe leden door mij aangebracht	29
Nieuwe leden, eigen aanmelding	2
Overgeboekt van uit Holland	59
Totaal	719
Afgevoerd:	
Naar Holland vertrokken	65
Zij dei in den loop van het jaar bedankten	46
Overleden	4
Zij die bedanken ingang 1932	91
Geroyeerd wegens wanbetaling	20
	226

Het aantal in Indië verblijvende leden op 1 Januari bedraagt dus 719—226=493.

Ik mag niet nalaten wederom de aandacht te vestigen op de groote moeilijkheden, die ondergeteekende ondervond bij de inning der contributie.

Mijn systeem van invordering was als volgt: in het begin van het jaar werd aan alle leden een postwisselformulier, geheel ingevuld toegezonden. Indien nu alle leden dadelijk na ontvangst daarvan zich haastten naar het postkantoor te gaan en het verschuldigde bedrag even voldeden, dan zou dit gedeelte van den arbeid van den Hoofdvertegenwoordiger een waar genot zijn, maar helaas, de werkelijkheid is anders.

Vele leden doen dit niet maar wachten op een tweede formulier, sommigen op een derde en zelfs op een vierde. Zooveel mogelijk elk kwartaal kregen de leden, die nog niet aan hun verplichtingen hadden voldaan, een postwisselformulier.

Uit mijn financieele verantwoording moge blijken, heden nog ongeveer 50 leden achterstallig zijn, de meesten over 1931 alleen, doch enkelen bovendien over voorafgaande jaren.

Van de laatstgenoemde leden trachtte ik ook langs andere wegen het verschuldigde geïnd te krijgen, middels postkwitanties, terwijl als laatste hulpmiddel een aangeteekende brief werd verzonden met de „bede" om „als 't u belieft" toch te betalen.

Verschillende leden reageerden op geen enkelen toegepasten maatregel; deze leden zullen wel blijven zwijgen en zullen dit jaar voor royeering worden voorgedragen.

Intusschen kosten al die inningsmaatregelen heel wat, vooral postkwitanties zijn duur en als de kwitantie niet betaald wordt, zijn de daarop komende rechten als verloren geld te beschouwen.

Uit het feit, dat het mij gelukte 29 nieuwe leden aan te brengen, ondanks den ongunst der tijden, moge blijken, dat de propaganda, die door mij voor „Oost en West" gemaakt werd, zeer intensief was.

Uit de dagbladen werden door mij de namen genoteerd van ambtenaren en officieren, die promotie hadden gemaakt en het was aan deze gelukkigen wien ik gedurende ongeveer 6 weken achtereen het „Koloniaal Weekblad" ter kennismaking toezond. Na verloop van deze periode, werd per brief het verzoek gedaan, lid te willen worden van „Oost en West".

Het verschijnsel deed zich voor, dat zeer hooggeplaatste Ambtenaren en Officieren met zeer hooge tractementen op mijn verzoek geen antwoord gaven dan wel berichtten, dat zij in verband met de algemeene malaise en salariskortingen er niet aan konden denken het aantal lidmaatschappen met een te vermeerderen.

Vol goeden moed gaan we echter 1932 tegemoet.

De Hoofdvertegenwoordiger,
L. M. F. PLATE.

Het Suezkanaal in 1931.

De Nederlandsche vlag en Nederlandsch-Indië het meest getroffen.

In de vergadering van den raad van bestuur der Suez-Kanaalmaatschappij heeft de adjunct-directeur gezegd, dat de betrekkelijk gunstige voorwaarden in de eerste tien maanden van het afgeloopen jaar hebben aangehouden. In het eerste half jaar bleef het verkeer belangrijk boven het gemiddelde van de vijf voorafgaande jaren en maar heel weinig onder dat van 1930. In Juli veranderde de toestand en vooral de maanden Augustus en December waren heel slap. In het heele jaar 1931 bleef de tonnage 5 pct. onder die van 1930 en 10 pct. onder die van 1929.

De verhouding van de ton goederen tot de ton inhoudsmaat verminderde van 1.14 in 1929 tot 1 in 1930 en 0.96 in 1931. De vermindering van het aantal doorvaarten was sterker dan die van de netto-tonnage en het aantal passagiers liep zeer achteruit.

De Nederlandsche vlag onderging de zware vermindering van 14 pct. tegen 5½ pct. voor de Britsche en 2 pct voor enkele andere. De Fransche, Japansche en Russische gingen vooruit. Het zwaarst werden het Maleische schiereiland en Nederlandsch-Indië getroffen. Het vorige jaar was dit al het geval. De uitvoer uit Nederlandsch-Indië (van petroleum en melasse vooral) lijdt onder de concurrentie uit landen met gedeprecieerde munt.

Terwijl in 1930 het verkeer door het Suezkanaal wat meer dan door het Panamakanaal verminderde, nam dit laatste in 1931 met 12 pct. af en dat door het Suezkanaal slechts met 5 pct., in netto-tonnage uitgedrukt.

Wat de goederen aangaan, was de daling voor het Panamakanaal van het eene op het andere jaar 20 pct. ,voor het Suezkanaal 11 pct.

Voor het verkeer langs Suez zijn de cijfers in 1931 lager dan die van 1912 en 1913.

Van Week tot Week.

Van Maandag 8 tot Zondag 14 Februari.

Het officieel verslag van de ongeregeldheden te Paramaribo op 28 en 29 Oct. j.l. is gepubliceerd. Daaruit is komen vast te staan, dat de soms scherpe kritiek op het beleid van den Gouverneur, ten onrechte geoefend werd. Aangezien door vermelding daarvan zonder commentaar in ons no. 49 van 3 Dec. j.l. wij geacht kunnen worden daaraan te hebben deelgenomen, past thans onze verontschuldigingen daarvoor aan te bieden.

Ten aanzien van de militaire uitgaven deelde de Dir. v. Fin. in de Volksraad mede, dat op de uitgaven voor het leger 4 millioen gulden en op die voor marine ruim 5 millioen gulden is bezuinigd, hetgeen met een bezuiniging op de uitgaven voor de politie ad 1 millioen gulden, een totale bezuiniging van 28 pct. uitmaakt.

De regeeringsgemachtigde v. alg. zaken verklaarde o.a. dat in overweging is de indiening van een voorstel tot bestrijding van de uitgaven welke verbonden zijn aan de gevolgen van de economische crisis, in het bijzonder op het gebied der voedselvoorziening en den georganiseerden steun aan de werkloozen indien het particulier initiatief geheel ontoereikend zou worden.

Niettegenstaande de financieele moeilijkheden heeft de regeering medegedeeld, dat een verdere korting op de salarissen der gouvernementsambtenaren nog niet noodig is, welke mededeeling bij den Volksraad een groote opluchting veroorzaakte.

In de M. v. T. der begrooting van financiën wordt het streven der regeering aangekondigd om met ingang van 1 Juli a.s. den tabaksaccijns in te voeren, waarvan voor dit jaar een opbrengst van 6 millioen gulden en voor volgende jaren van 15 millioen gulden per jaar wordt verwacht. De tabaksaccijns zal 20 pct. van de kleinhandelswaarde van sigaren en sigaretten bedragen. De accijns is bij die waarde inbegrepen.

In de M. v. A. inzake de begrooting van Landbouw, deelt de regeering mede, dat het haar onmogelijk is financieelen steun te verleenen aan de suikerindustrie, doch dat zij voor steun van anderen aard toegankelijk is. Ook wanneer zulk een steun ten aanzien van de rubbercultuur mogelijk zou zijn, is de regeering daarvoor toegankelijk.

De Volksraad behandelde o.m., behalve de Java-houtcontracten, de bezuinigingen bij Oorlog. De buitengewone zitting zal waarschijnlijk twee weken duren, aangezien nieuwe crisisvoorstellen te verwachten zijn.

De regeering heeft meegedeeld dat de invoering van een centrale motorrijtuigenbelasting per 1 Januari 1933 is te verwachten, waardoor aan ongewenschte belastingaccumulatie een eind wordt gemaakt.

*De regeering stelt den Indischen Centralen Aanschaf*fingsdienst onbeperkt open voor gebruik door de locale ressorten.

*De Volksraad besprak het wetsontwerp inzake kwijt*schelding van een bedrag van f 400.000 aan de aannemersfirma Volkert. De heer Van Baalen (Middenstand) verklaarde er zich voor, aangezien de regeering vermoedelijk reeds tot restitutie contractueel verplicht is, zoodat de indiening van het wetsontwerp slechts een formeele kwestie was.

Het verluidt dat bij den opzet van de begrooting voor het gouvernement Soerakarta voor 1932 rekening zal worden gehouden met de mogelijkheid van een pachtverlaging van 20 pct. voor alle cultures behalve de tabak, waarover inkomsten zullen worden gederft ten bedrage van f 320.000.

Een typeerend verschijnsel van de malaise is, dat enkele maanden geleden bij de pachtbetaling door de ondernemingen een achterstand bestond van f 39.000 waarvan thans het grootste deel is ingehaald.

Eveneens wordt rekening gehouden met de mogelijkheid van een verlaging van de landrente met 20 pct.

De uitvoer van Java en Madoera bedroeg in Januari 1932 225.200 tons met een waarde van f 24.300.000 tegen 323.400 tons met een waarde van f 40.700.000 in Januari 1931.

De S.S.-lijn van Lahat naar Loeboeklinggan zal in de eerste helft van dit jaar geopend kunnen worden tot Tebing Tinggi.

De Fransche mijnlegger Castor, welke de onderzeeërs Joessel en Fulton convoyeert, is te Sabang aangekomen, waar een krans werd neergelegd op het graf van Fransche zeelieden die in den wereldoorlog den dood vonden.

De Japansche kruisers Iwate en Asama zullen van 8 tot 10 April een bezoek brengen aan Tandjong-Priok. Zij staan onder commando van den vice-admiraal Shinjiro Imamura.

De chef van den Gen. Staf, gen.-maj. J. C. Koster, die met verlof gaat, zal tijdelijk worden vervangen door den kol. der art. M. Boerstra, die als comm. v. h. reg. art. te Batavia wordt opgevolgd door luit.-kol. J. H. Wesseling. Diens functie van comm. der luchtvaartafd. zal worden ingenomen door den maj. der inf. G. A. Ilgen uit Meester-Cornelis.

Prof. dr. W. M. Docters van Leeuwen, dir. v. 's Lands Plantentuin gaat spoedig met pensioen en wordt vervangen door dr. K. W. Dammerman, in wiens plaats geen onderdir. wordt benoemd. Ontslagen worden een zoöloog, een plantkundige, een hortulanus en een taxidermist.

*Mr. Wormser, de hoofdred.-dir. van het A. I. D., is pas*sagier aan boord van de Valk, met bestemming Nederland.

Gemeld wordt dat de H. V. A. de volgende maatregelen heeft getroffen tot steun van het ontslagen personeel. Gehuwden en ongehuwden krijgen de eerste 6 maanden half salaris, daarna ongehuwden ⅓, gehuwden ½ salaris. Voor 1 jaar dienst 6 maanden steun en verder naar het aantal dienstjaren. Maximum 2 jaar bij 12 jaar dienst. Verder krijgen gehuwden vrij gebruik van fabriekswoning, licht, water en geneeskundige behandeling. Desgewenscht passage 2e kl. naar Nederland of 3e kl. met uitbetaling van het verschil.

*Men maakt zich ernstig ongerust in Ned.-Ind. thee*kringen omtrent mogelijke invoerrecht-bepalingen van Engeland. Voorloopig is thee van een algemeen tarief vrijgesteld. Ook al zou dit blijvend zijn, dan nog is het gevaar groot van de invoering van den accijns, met preferentieelen schaal voor de Britsch-Indische thee.

*Het bestuur van het Suiker Pensioenfonds heeft beslo*ten tot een mildere toepassing van de bepalingen omtrent de toekenning van pensioenen aan aangesloten employé's. O.m. zal men den eisch, dat de geemployeerde ten minste tien jaren onafgebroken in de suiker werkzaam geweest moet zijn, wil hij voor pensionnering in aanmerking komen, laten vervallen. Deze maatregel beteekent voor vele suikergeëmployeerden, die in verband met de crisis ontslagen zijn of zullen worden, een belangrijke verbetering.

Naar uit Havanna wordt gemeld, heeft het National Sugar Institute aan de Visp telegrafisch medegedeeld, dat het niet bereid is de suikerproductie tot 2.339.000 ton te beperken, maar vasthoudt aan het door president Machado vastgestelde productiecijfer van 3.061.000 ton. Het kan zijn voordeelen hebben zijn vrienden te leeren kennen vóór het scheiden van de markt. In verband met dit bericht toch, wordt de aandacht er op gevestigd, dat er in Cuba, behalve het stabilisatie-instituut, nog een ander lichaam bestaat, de Cubaansche Suiker-exportmaatschappij, die ingevolge de wet van 1930 de voorraden uit oude oogsten moet verkoopen. Deze maatschappij behoort uit den aard der zaak zeer geporteerd te zijn voor een groote restrictie en zou ook haar meening aan Machado hebben medegedeeld. Dit is van te meer belang, daar Chadbourne in deze laatstgenoemde maatschappij grooten invloed heeft.

In elk geval duren de onderhandelingen nog voort en wacht men met spanning af wat president Machado in zijn te verwachten decreet zal bepalen.

*De fabrieken Remboen, Balapoelang, Bagoe, Bandjar*dawa, Tjepiringan, Gemoe, Ketegan, Soekodono en Djati zullen niet planten. Bij de andere s.f. van de Ned.-Indische Landbouw-Mij. zal een restrictie van veertig procent worden toegepast. Het overcomplete personeel zal een wachtgeld genieten van 50 pct. van het salaris, benevens vrij wonen in de fabriekswoningen en andere faciliteiten. Zij mogen hun wachtgeld-periode in Nederland doorbrengen.

De s. f. Tjolomadoe van de Mangkoenegorofabrieken zal in 1932 niet planten. Het tuinpersoneel wordt in April ontslagen. Voor het fabriekspersoneel is na de campagne een wachtgeldregeling in voorbereiding.

*Men verneemt uit goeden bron, dat Japansche opkoo*pers aanzienlijke hoeveelheden mais opkochten, vermoedelijk voor uitvoer naar Japan. Hierdoor is eenerzijde prijsstijging, doch anderzijds inperking van den noodigen voedselvoorraad ontstaan.

Berichtgeving hoofdzakelijk ontleend aan Aneta en de N. R. Ct.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt

Gala-voorstelling van de „Keris"-film in het City-Theater te 's Gravenhage.

Ongeveer een jaar geleden, had voor enkele belangstellenden, in het Scala-Theater te 's-Gravenhage, des middags de eerste opvoering plaats van de door *André Roosevelt*, na een langdurig verblijf op Bali, vervaardigde speel-film, welke hij den naam gaf van „Keris", omdat dit wapen er een belangrijke rol in speelt.

Zij, die toen het voorrecht hadden, niet alleen den goeden smaak van den vervaardiger op filmkunstgebied, maar vooral ook het aangeboren acteur-talent der onvolprezen Balische mannen, vrouwen, en kinderen zelfs, te midden van Bali's natuurschoon, te kunnen bewonderen, dachten zeker niet, dat het nog zóó lang zou duren, alleer deze film hier voor het daarnaar sterk verlangende publiek zou worden vertoond. Waarom ze nu niet voor alle leeftijden toegankelijk is gesteld, begrijpen wij niet, daar toch alles o.i. even kuisch is, zelfs de strekking, n.l.: dat slechte, onkuische gedachten de meest betreurenswaardige daden na zich kunnen slepen.

De film, die toen geluidloos was, werd door den eigenaar mee naar Parijs genomen om te worden gesynchroniseerd. Het trof al heel mooi dat daar, tijdens de Koloniale Wereldtentoonstelling, juist de heer *Tj. R. G. Soekawati* was met zijne Balineesche dansers en hun gamelan-orkest, om het geheel te kunnen aanvullen. Nu mogen wij allen de N.V. City-Film dankbaar zijn, dat zij deze prachtfilm door ons geheele land, tot in de kleinste gehuchtjes, zal doen vertoonen, want ze zal stellig Bali, en daarmede geheel Indonesië, nader brengen tot Nederland. Deze invloed moet juist de jeugd ondergaan!

J.l. Vrijdagavond had-, in het City-theater te 's-Gravenhage, de eerste opvoering plaats voor een overvolle zaal, in tegenwoordigheid van Z.K.H. Prins Hendrik, vele leden van het corps diplomatique, talrijke autoriteiten en genoodigden, die allen dit kunstwerk met luide bijvalsbetuigingen hebben toegejuicht.

En toch moet 't ons van het hart, dat wij de „stomme-film", in haar oorspronkelijken vorm, mooier vonden, dan deze, hoe goed de geluidsweergave ook geslaagd moge zijn. Juist het rustige van vroeger trok ons bijzonder aan; en de groote schoonheid der Balineezen, in hun natuurlijke actie, kwam daarbij dubbel fijn uit. Wel klinkt de gamelan er goed is, maar de combinatie met Euro-

peesche muziek lijkt ons misplaatst, alsok de enkele Maleische woorden, welke gesproken werden, maar vooral de onbenullige Hollandsche tekst valt geheel buiten het waarlijk hoog artistieke karakter van het geheel. Wij zijn het volkomen eens met L. W., den filmcriticus van „Het Vaderland", die o.m. zegt:

> „Dit is jammer. Dat is maar zoo'n beetje op de bonnefooi gedaan, zonder er erg over na te denken, laat staan, dat er een artist over zou geraadpleegd zijn. Wel is deze mislukte tekst geenszins in staat, om het vele mooie, het zeer boeiende en poëtische in deze film te dooden; er blijft waarlijk veel te genieten over, maar het is een afbreuk, welke betreurd moet worden.
>
> Voor het overige blijkt deze film bij het herzien weer even rijk aan magnifieke motieven, prachtig menschenmateriaal, een verrukkelijke omgeving, opvallend mooi spel...... een waarachtig sprookje voor ons, Westerlingen, in 't bijzonder voor ons, Nederlanders, wien Bali toch immers ter harte gaat!"
>
> Iedereen moet deze prachtfilm gaan zien!

Ook in het voorprogram werd een mooi stukje film van den heer Roosevelt vertoond, een lijkverbranding op Bali, als passende inleiding tot de hoofdfilm, evenals de *„Bela"*, offerdans, naar Balilische motieven, door Surya Thirta, welke wij echter wel eens schooner van haar gezien hebben, toen zij die rustiger met één, in stede van twee krissen, uitvoerde, waarbij de gamelan-spelers niet zichtbaar waren en het rhytme op de *kendang* toch beter tot zijn recht kwam, terwijl een minder schelle belichting het daarbij noodige mysterieuse karakter aan het geheel gaf.

Gedurende de pauze konden de gasten, behalve schilderijen, op Bali betrekking hebbend, van de hand van *Charley Sayers* en *D. van Driest*, ook zeer fraaie stukken, zoowel van oude, als nieuwe Balineesche kleinkunst bewonderen, waarmede door „Boeatan", op verzoek der Directie van het City-Theater de wanden van hallen en trappenhuizen, als ook de loge van Z.K.H. den Prins-gemaal, zeer smaakvol versierd werden.

Allicht zullen deze aanleiding kunnen geven tot een bezoek aan

Boeatan's Toonkamers, Heulstr. 19 te 's Gravenhage.

waar de tentoonstelling van Toradja-volkskunst, sinds eenige dagen vervangen is door een *Expositie van Vorstenlandsche Batiks en Wajang-teekeningen*. Deze laatste zijn vervaardigd door *Raden Mas Soebagio*, een talentvol Javaan, van goeden huize, die, hoewel hij zijn laatste opleiding genoot aan de Haagsche Teeken-Academie, toch zijn typisch volks-karakter heeft weten te behouden, in tegenstelling dus met de opmerking van sommige „deskundigen": dat een school voor Schoone Kunsten in Nederlandsch-Indië, den inheemschen kunstenaar meer kwaad dan goed zou doen.... Hoe fijn karakteristiek zijn dien Wajang-teekeningen ook voor de Parijsche briefkaarten! Ze werden in het Menangkabausche Adathuis te Vincennes zeer bewonderd en zullen hopelijk hier ook wel aftrek vinden.

De uitstalling voor Boeatan's winkelraad boeit veler aandacht, ook door de zeldzaam mooie *dodots* (statierokken der Vorstenlandsche Grooten), waardige specimina der hoogstaande Javaansche batikkunst, die gelukkig nog door inheemsche kunstenaressen met succes beoefend wordt en ons aller waardeering verdient te meer daar de hand- en tjapbatik-industrie de concurrentie met den import der Westersche fabrieks-batiks natuurlijk niet kan volhouden. Hoe prachtig doen die *dodots* als sobere omlijsting der wajang-teekeningen en enkele fijne bruidssieraden, produkten van nog steeds door Indonesische goud- en zilversmeden beoefende kleinkunst.

Hun, die gaarne stukken dezer bewonderenswaardige Javaansche Batikkunst in eigen omgeving zouden toepassen, kunnen wij aanraden, de *dodots*, welke uit twee lange, aan elkander genaaide repen bestaan, als gordijnen of portières te benutten, zoo noodig met een effen, donker blauw of bruinen rand verbreed. Ook als beddesprei voldoen ze voortreffelijk, evenals de hoofddoeken als tafelkleedjes en de *slendangs* of *kemkens* als loopers over schoorsteenmantel of buffet. Een dusdanig, in smaakvol gekozen kleuren, versierd vertrek zal altijd zijn: *a thing of beauty, a joy for ever!*

En tegelijk helpt men Boeatan bij haar idieele taak: de Indonesische volkskunst te doen waardeeren en aanmoedigen, óók door Westerlingen.

Rijsttafel ten bate van het Crisis-Comité.

De rijsttafelavonden, welke van 6—8 uur des *Zondags* in Heulstraat 19, gehouden worden, waarvan de netto-opbrengst ten bate komt van het Crisis-Comité, vallen zóó zeer in den smaak, dat de zaal soms te klein bleek alle gasten tegelijk te bevatten. Om wachten te voorkomen, zouden wij den liefhebbers willen aanraden, precies om 6 uur, of na 7 uur te willen komen, daar tegen dien tijd de eerstgekomenen gereed zijn en plaats kunnen maken voor de lateren. Er wordt nu altijd op een groot aantal gasten gerekend. Maar ook iederen middag behalve Zondags kan men van 12—2 uur in Heulstraat 19 rijsttafelen.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschr.

I. Uit de Europeesche Pers.

Engeland en Britsch-Indië.

De gebeurtenissen in Britsch-Indië ontwikkelen zich in de richting eener beslissing, welke — n. h. i. van het *Soer. Hbl.* (4/1, 2de bl. „Tegen den muur", *Z.*) — niet slechts voor het Britsche rijk, doch *voor alle Westersche natiën, die koloniën in Azië hebben, van zeer groot belang* zal zijn. De partij, welke thans in eenigerlei opzicht toegeeft, manifesteert haar aanleg voor de nederlaag. Ongetwijfeld heeft de Engelschman door zijn nauwelijks verborgen afkeer van gekleurde volken een machtig complex van gevoelens van wrok tegen zich in het leven geroepen. Volken, die aan koloniseerend werk willen blijven doen, ook nadat het zelfbewustzijn der overheerschte volken is ontwaakt, dienen op ander standpunt te staan. Aan den anderen kant heeft Engeland echter blijk gegeven van een welhaast onuitputtelijk geduld. De Britsche gemeenschap in Br.-Indië heeft voor dien geest van toegeeflijkheid Lord Irwin bij diens vertrek hulde gebracht. De jongste verkiezingen hebben in het Vereenigd Koninkrijk een zuiverder situatie geschapen; bovendien heeft de Mohamedaansche partij zich ten opzichte van verschillende desiderata van de All India-groep afgescheiden. De sfeer voor Engeland is door dit alles beduidend opgeklaard. Men verwachte thans niet slechts extreme handelingen; ook in dit stadium blijft nog een ruim veld voor onderhandelingen en samenwerking open. Het schijnt wel zeker, dat de ontknooping snel naderbij komt. *Het Britsche rijk heeft in Indië eene positie, waarvan het de basis niet kan loslaten, zonder de erkenning der ineenstorting van het Imperium.* Er zijn belangen, waarvoor de Brit zal vechten met inzet van al zijn macht. Weet het Britsch-Indische nationalisme de grens daarvan te respecteeren, dan bereikt het wat onder de gegeven omstandigheden, zonder geweld, kan worden verkregen. Grijpt het naar dingen, welke tot de essentialia van het Britsche gezag behooren, dan zal in Br.-Indië bloed vloeien. De telegrammen wijzen duidelijk op den vasten wil der Britsche regeering, haar gezag te handhaven.

De *Java-Bode* (6/1 „Engeland en Gandhi", *v. W.*) is van oordeel, dat de reis, welke *Gandhi* heeft gemaakt naar Engeland, de manier, waarop hij zich daar heeft bewogen, en de wijze waarop hij is opgetreden ter Ronde Tafel-Conferentie, het einde heeft beteekend van den eigenaardigen invloed, welken zijn persoonlijkheid in bepaalde Engelsche kringen had. *Niet alleen het uiterlijk, doch ook het innerlijk is te Londen schijn gebleken.* In de vergaderingen van de Ronde Tafel-Conferentie heeft Gandhi zich geenszins boven het middelmatige kunnen verheffen en was hij in geen enkel opzicht de ebenbürtige van de Europeesche politici, die met hem confereerden.

Onderwerpen van internationaal belang treffen wij aan in het *Soer. Hbl.* (4 t/m. 8/1, 1ste bl. Correspondenties; 4/1, 4de bl. „Mekka en Medina"; 7/1, 4de bl. „Australië"; 2 en 8/1, 4de bl. „Het Spaansche vreemdenlegioen"), de *Java-Bode* (8/1, 3de bl. „Australië"; 9/1, 3de bl. „Zuid-Afrika") en de *Deli Crt.* (13/1 „Nederland en Mandsjoerije"; 15/1, 4de bl. „Br. uit Berlijn", *Roland;* 16/1 „Beperking der handelsvloten", *C. Vermey;* 5de bl.; „Voornemens voor 1932", *Lord R. Cecil;* „Zakenleven in de Ver. St.", *prof. H. Parker Willis*).

De lagere opbrengsten der Indische cultures.

De *Deli Crt.* (11/1) ziet *het wereldprijsniveau definitief verlaagd* en acht *snelle aanpassing wenschelijk.* Nadat het door de inflatie beïnvloede prijsniveau van 1918—1919 was bereikt, heeft er in twee étappes, met een rustpoos van enkele tusschenliggende jaren, een ineenstorting plaats gehad, die ons weer heeft teruggevoerd naar de verhoudingen en prijzen van voor 1914. Dit proces heeft zich op de wereldmarkt reeds volkomen voltrokken. Daarentegen is dit niet het geval met de *kleinhandelsprijzen*, waarvan de daling thans in vollen gang is; ook *loonen en salarissen* hebben zich daarbij nog niet aangepast. Men staart zich nu

blind op de verliezen, die voortspruiten uit koersdalingen van aandeelen en de prijsdaling van onroerende goederen, maar men vergeet, dat de houder van een aandeel straks voor 4 % dividend evenveel goederen kan koopen als drie jaren geleden voor 8 %. *Het is alles een kwestie van verhouding.* De opbrengst van suiker, rubber, koffie, thee en tabak (Sum.) is in Ned.-Indië van 1928—1931 van *f* 954.8 millioen verminderd tot *f* 358.3 millioen. Het is vanzelfsprekend, dat *de cultuurmpijen* zich bij een zoo snelle daling der prijzen niet onmiddellijk konden aanpassen. *Overal wordt de kostprijs sterk aangetast.* Het sterkst is dat het geval bij de rubber, maar ook de suikermpijen werken niet meer met winst. Deze toestand zal aanhouden totdat de ondernemingen er in geslaagd zijn hun onkosten zoodanig te drukken, dat er weer een winstmarge overblijft, aanvankelijk nog zeer bescheiden, later weer iets grooter. Voor 1931 en 1932 zijn de dividendvooruitzichten echter nog uiterst gering. *Het Ned.-Indische Gouvernement* heeft zijn consequenties getrokken uit de gewijzigde verhoudingen en voorziet blijkbaar voorloopig geen prijsherstel van beteekenis. Het uitgavenbudget zal met niet minder dan *f* 150 millioen naar beneden worden gebracht.

Wij verwijzen naar de *Deli Crt.* (12/1, 2de bl. „Versobering slechts kan ons redden", *E. Heldring;* 11/1, 2de bl. „De Economische Commissie"), het *Bat. Nwsbl.* (12/1 „Bij de opening van den Volksraad", Rede *Meyer Ranneft)* en *De Loc.* (4/1 „Geld te veel"; 8/1 „Gedelegeerden").

Industrieën in Ned.-Indië.

De *Java-Bode* (7 en 8/1, *J. E. Jasper)* juicht het voornemen van *de Twentsche textielindustrie* toe; door *het oprichten van fabrieken in Ned.-Indië* zou de zware concurrentie van Japan en China kunnen worden weerstaan. De textielindustrie is niet afhankelijk van een *katoencultuur* in eigen omgeving; Nederland, Engeland en Japan b.v. hebben een textielindustrie, waarvoor het materiaal bij groote hoeveelheden wordt ingevoerd. Thans is de katoencultuur in Ned.-Indië van weinig beteekenis meer; zij wordt nog gedreven in een klein deel van Java (Demak) en op eenige kleine eilanden van den kleinen Soenda-archipel. Hoe weinig er van de vroegere plannen tot ontwikkeling van de katoencultuur in Ned.-Indië ook moge terecht zijn gekomen, door de vestiging van een weefindustrie worden andere, betere voorwaarden voor de ontwikkeling van den *kapas-teelt* geschapen. Wat *de arbeidskrachten* voor de textielfabrieken betreft, zal op zeer bevredigende prestaties van het fabriekspersoneel gerekend kunnen worden. Gunstige factoren zijn aanwezig voor het vestigen van een *cocosgarenspinnerij* en een *cocosweverij* in Ned.-Indië; de grondstof is in groote hoeveelheden aanwezig. Jaarlijks worden 40.000 ton cocosgarens van Malabar (Br.-Indië) geëxporteerd naar verschillende werelddeelen. Voorkomen zal dienen te worden, dat de cocosvezelindustrie van Nederland zich naar Britsch-Indië verplaatst.

Een andere industrie in Indië, welke in deze tijden aandacht verdient, is — volgens den heer *Jasper* — die van *de lederbewerking,* zooals deze toepassing vindt in de schoenenfabricatie. De import van schoenen uit de Batafabrieken van Czecho-Slovakije neemt steeds toe; van deze fabrieken worden filialen opgericht in Nederland en andere landen. De vraag zal het aanbod gaan overtreffen; het bedrijf zal voor de minder kapitaalkrachtige werkers, die met de prijsverlaging moeten meegaan, niet meer loonend zijn en tal van ateliers zullen in Indië gesloten moeten worden. De schrijver hoopt dat *de Economische Commissie in Indië* een plan zal kunnen samenstellen van de maatregelen en voorzieningen, welke voor de aanmoediging, de bevordering of het behoud van industrieën noodig zijn en welke in het belang van Ned.-Indië geacht kunnen worden.

In dit verband leze men *De Loc.* (5/1, blz. 30 „Industrie voor Indië", *Dr. J. Stroomberg;* 8/1, blz. 37 „Twentsche industrie in Ned.-Indië", *Prof. Wisselink),* het *Soer. Hbl.* (5/1, 2de bl. „Katoenindustrie", *Z.)* en de *Java-Bode* (30/12 „Industrialisatie").

De Pondenleeningen.

Naar aanleiding van het antwoord der Indische Regeering op de vragen van het Volksraadslid, den heer *K. H. Kan*, inzake de pondenleeningen, en de verspreiding in Indië van „communiqué's" door het in Holland gevormde „Comité inzake de Pondenleeningen", achtte *De Loc.* (2/1 „Een goed begin") het gewenscht deze kwestie der pondenleeningen nader te beschouwen. Indië heeft in 1921 en 1923 twee leeningen gesloten in ponden Sterling. Deze leeningen zijn te Londen geëmitteerd; in die jaren kon men het geld in Holland en in guldens niet vinden. Indië kon van het beleggende publiek alleen, althans tegen dezen rentevoet, geld verkrijgen in *dezen* vorm. *Men gaf in 1921 en 1923 de voorkeur aan het £ boven den gulden.* Thans blijkt dat dit publiek zich toen misrekende; de gulden bleef op peil en het £ is met ± 25 % in waarde verminderd. Bij aflossing krijgen derhalve zij, die £ 11 millioen aan Indië leenen, ook £ 11 millioen terug; maar in guldens zijn die bedragen niet langer gelijk. Bij de aflossing ontstaat dus een voordeel voor Indië van *f* 11 millioen voor iederen gulden, welken het £ minder waard is dan toen de leeningen werden aangegaan. *Ned.-Indië kocht van de Ned. Bank £* 8.264.000, waarvan £ 425.000 voorwaardelijk, en van de *Javasche Bank £* 2.500.000, en wel tegen dagkoers, mits niet hooger dan 9.45 en niet lager dan 9.25. De betaling door Indië zal voor beide leeningen geschieden resp. niet voor 7 Aug. 1934 en 7 Jan. 1935. Deze aankoop draagt mede het karakter van *beveiliging van het ruilmiddel.* Immers: het was speciaal voor de Ned. Bank van het hoogste belang, dat zij zich aldus van haar pondenbezit goeddeels buiten de markt om kon ontdoen, en dan nog wel tegen een vrijwel gefixeerden koers, die stellig hooger was dan elders verkregen zou zijn. De Indische regeering ontkent terecht het speculatief karakter; *men heeft nu winst genomen.* Het voordeel bedraagt minstens *f* 24.750.000. Dit voordeel voor Indië is daarmede veiliggesteld; en indien men nu, tegelijk met die fixatie, tevens heeft bijgedragen tot *steun aan beide circulatiebanken, dus aan de positie der ruilmiddelen van Indië en Nederland,* is ook daarmede de transactie genoegzaam gewettigd.

De Loc. (6/1) plaatste de conclusies uit een artikel van *ir. E. P. Wellenstein* in „Koloniale Studiën" over „Ned.-Indië en de gouden Standaard"; de *Deli Crt.* (13/1) weerlegt „De Gulden-Hetze" en voorziet, dat de Indische gulden straks veel harder dobber zal hebben dan de Hollandsche („Rondom de Jaarwisseling").

Luchtbanden en rubberbestrating.

Dr. Ph. van Harreveld kan zich in het *Soer. Hbl.* (7/1 „Cultuurbelangen") niet vereenigen met de inzichten van een administrateur over rubberbestrating, besproken in het „Soer. Hbl." van 19 Mei 1931. *Dr. van H.* is van meening, dat kwantitatief alle uitbreidingen van nieuwe rubberartikelen vrijwel in het niet verzinken, vergeleken bij het gebruik van rubber voor *luchtbanden.* Bij de ontwikkeling van het rubberverbruik heeft zich nog geen enkel nieuw gezichtspunt aangekondigd, ook niet bij de *rubberbestrating.* Rubberbestrating zal de dreuning der zware vrachtauto's geenszins opheffen. Het is niet de elasticiteit van rubber, die de schokken van den weg zoo aangenaam verdeelt, dat het rijden in een auto een genoegen is geworden. Die nuttige dienst wordt verricht door de samengeperste lucht in den luchtband. Het is in een wagen met massieve rubberbanden beter rijden dan op ijzeren velgen, maar het haalt niet bij het rijden op luchtbanden. Een rubberstraat kan alleen aan den eisch van schokvrij verkeer voldoen, als men hem bouwt als een luchtband. *Zulk een luchtbandstraat zou dwaas zijn in een wereld, waar alle voertuigen zelf reeds op luchtbanden gaan!* Voor de hoofdwegen bestaat reeds het verbod van zwaar verkeer anders dan op luchtbanden; de rubberprijs is geen bezwaar meer tegen het stellen van zulke eischen. In de enkele gevallen waarin een luchtband niet mogelijk is, kunnen schokken vermeden worden door *snelheidsbeperking.* Als dan toch nog ergens te veel schokken overblijven; zijn andere maatregelen te nemen. Men heeft voor het verkeer wegen te maken overeenkomstig de behoefte, en de weg naar de dokken en fabrieken behoeft dan niet juist langs de mooie gebouwen der stad en langs de hospitalen te gaan. Als de weg voor zwaar verkeer toch langs het hospitaal moet, zal men het laatste moeten verplaatsen. In Den Haag is een nieuw en grooter Bronovo dan ook geplaatst aan den voet der duinen, buiten alle druk verkeer. Zoo wordt *het probleem van het zwaar verkeer* thans overal opgelost door omleg over andere wegen en door consentratie van fabrieken in industrieele wijken. Rubberstraten zijn daarbij onnoodig.

Cultuurzaken worden voorts behandeld in de *Deli Crt.* (4/1, 2de bl. „Nieuwe synthetische rubber"; *Prof. Wester;* 9/1 „De afschaffing der P. S. en hare gevolgen"; 13/1, 4de bl. „De theemarkt in 1931"), het *Soer. Hbl.* (4/1, 4de bl. „Cuba's Suikerindustrie"; 7 en 8/1, 2de bl. „Slavenplantage op Nieuw-Guinea"), het *Bat. Nwsbl.* (9/1 „Thee-propaganda") en *De Loc.* (4/1, blz. 24 „Uit de Suiker-wereld"; 6/1, blz. 13 „Cuba en de restrictie").

Valsche munterij.

In een interview *(Soer. Hbl.* 5/1, 4de bl.) deelde de heer *K. H. Broekhoff* e. e. a. mede over zijn bevindingen in het Verre Oosten. Er bestaat een *conventie van Genève,* ter bestrijding van de internationale valsche munterij, die *juridische* en *politioneele* maatregelen voorschrijft. Tot de laatste behoort o.a. de stichting door verschillende landen, van een eigen *Centraal Bureau,* inzake de bestrijding van valsch geld, waardoor een internationale samenwerking mogelijk wordt gemaakt. In Siam, China, Br.-Indië, *Ned.-Indië* en op Ceylon is thans zoo'n bureau gevestigd. Het intrekken van bankbiljetten in Ned.-Indië is in de meeste gevallen een gevolg van de verschijning van falsificaten. In *de valsche harde munt* zijn drie soorten te onderscheiden. Onze munt wordt *geslagen;* hiervoor is een fabriekmatige installatie noodig, die zeer kostbaar is. In Ned.-Indië komt *het slaan* van valsche munten dan ook niet voor. De doorsnee valsche munter gebruikt *onedel metaal,* waarvan hij, met matrijzen, zijn munten giet. Nadat de bestrijding in Indië georganiseerd is, ontdekte men de eene na de andere werkplaats van valsch geld. Het geregeld toepassen van muntzuivering is een goed systeem voor de bestrijding van valsch geld. *De tweede soort valsche munt* is die, welk uit *edel metaal* is gegoten. Enkele specimen (op Oost-Java) zijn zuiver van Indisch maaksel, maar het gros, waaronder de mooie, gegoten zilveren rijksdaalders, voorkomend op Madoera en Oost-Java, is gefabriceerd op Formosa; de

hoeveelheid is niet onrustbarend. Indië is een van de weinige landen in het Oosten, die waarden als rijksdaalders, nog in zilver doen circuleeren. *De derde soort* valsche munt is *de geslagen zilveren* valsche munt. Zij wordt gemaakt in China, in het binnenland achter Swatau. Een groot aantal Chineezen zijn aangehouden, die hoeveelheden van deze munt in Ned.-Indië trachtten binnen te smokkelen. Enkele provincies in China hadden vroeger een eigen Munt, welke later is stil gelegd; het vermoeden bestaat, dat een of andere Chineesche generaal op zoo'n munt beslag heeft gelegd en daar op vakkundige wijze Nederlandsche zilveren munten laat slaan. Worden de tijden beter in *China*, dan zal de eerste taak zijn van het Indische Centraal Bureau te Batavia, contact te zoeken met bona fide instanties in China. Wat *Weenen* thans is voor Europa en *Washington* voor de Ver. Staten, zal *Batavia* worden voor het geheele Oosten; de grondslagen daarvoor worden thans reeds schriftelijk vastgelegd.

Het *Bat. Nwsbl.* vertelt van „De opiumconferentie te Bangkok" (28 en 29/12, 5/1) en „De kleine Indo-Eur." (9/1, *O.*), *De Loc.* van „De nieuwe inkomstenbelasting" (26/12, 2 en 6/1, *A. Bax*), De *Deli Crt.* van „Bengkalis' verzet" (6 en 14/1), *De Sum. Post* van „Het verzet in Bengkalis" (13/1), de *Java-Bode* van „Indië in Holland" (12/1), het *Soer. Hbl.* van „Opiumzaken" (28/12, 2de bl.), „Vorstelijk jubileum" (23 en 29/12, 4 en 7/1, *Z.*) en Tijdens de O.-I. Compagnie" (24/12, 2 en 8/1, *Dr. G. M.*)

II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche pers.

De volksbeweging.

De heftige meeningswrijving in de pers over de volksbeweging heeft de journalisten tot ontleding en nader ingaan op de vraagstukken gebracht. In *Sedio Tomo* van 28 Nov. wordt betoogd dat de vrijheidsactie begrijpelijk is en voortkomt uit een gevoel van verdrukking. Ze strekt zich dan ook niet verder uit dan tot: los van Nederland. Maar nu moet men de verantwoordelijkheid durven dragen, ideeën in daden omzetten, zooals Ki Hadjar Dewantoro op onderwijsgebied doet. En de oude leider Soeriapranoto vreest in *Pahlawan* van 25 Nov. dat er nooit eenheid zal komen en dat, als de Hollanders zich uit Indië terugtrekken, hier een burgeroorlog zal ontstaan. De menschen sluiten zich nu bij een partij aan, meer uit sympathie voor een leider dan uit een overtuiging. In *Sedio Tomo* van 1 Dec. wordt gezegd dat het de plicht van de leiders is, te zorgen dat deze voorspelling niet uitkomt.

Een schrijver in de *Warna Warta* van 2 Dec. meent dat dr. Rivai door zijn bewering tegen het Indonesisch nationalisme kans maakt op het lidmaatschap van den Raad van Indië, de positie der leiders verbetert en als het ware het mes in de wonde zette. Dit zijn verdiensten; het Indonesisch nationalisme bestaat, maar veelal alleen in woord en niet in de daad.

De *Darmokondo* van 5 Dec. pleit er voor dat de intellectueelen zich als leiders zullen opwerpen; ze moeten hun lekker bestaan dan maar opofferen, en zooals Gandhi en Rizal liever de ellende van het volk deelen.

De *Pewarta Deli* van 2 Dec. zet in den breede uiteen dat een nationalisme dat naar een vrij Indonesia streeft, natuurlijk revolutionnair moet zijn en het doel alleen na harden strijd kan worden bereikt. De nationale politiek kan wel wettig zijn, maar de beweging is nooit loyaal.

De polemiek tusschen *Swara Oemoem*, *Aksj* en *Mustika* wordt voortgezet zonder dat nieuwe gezichtpunten worden geopend. Het eerstgenoemde blad viel *Aksi* aan van wege een kritiek op den heer Tjindarboemi, haar hoofdredacteur en zeide dat deze zeer veel voor de P. B. I. voelde, al was hij een Sumatraan en meeleeft met de lezers. *Aksi* blijft echter volhouden dat Tjindarboemi geen verdediging van de P. B. I. heeft gegeven; zijn artikel was „gif, voortkomend uit een bedorven brein". De *Swara Oemoem* van 4 Dec. noemt het een domme zet van de journalisten om het blad aan te valen over zijn reprimande aan de studentenleden der Hollandsche P. I. Vooral van een schrijver in *Mustika*. Immers werd de P. S. I. I. door die jongelieden aangevallen, die daarbij spraken van „de avontuurijke leiding van Salim en Tjokro" en „de duistere figuur van Salim". Dergelijke roovers in den nacht beschermen is ezelachtig.

De *Darmokondo* heeft zich ook in het conflict gemengd en 30 Nov. een artikel geplaatst waarin de houding der P. B. I. tegen de Holl. P. I. wordt betreurd omdat die P. I. vroeger als voorpost der beweging werd beschouwd; nu ze eens met kritiek komt, wordt door de ouderen hier dadelijk gezegd: „houd je mond".

In *Swara Oemoem* van 5 Dec. wordt Rivai's ontkenning van een Indonesisch nationalisme nog eens bestreden. Hem wordt verweten van meenig te zijn veranderd om „zak"-belangen, hij moet hier wellicht goede patiënten zien te krijgen. Dat dit Indon. nationalisme bestaat, blijkt uit de openstelling door Boedi Oetomo van hare gelederen voor iederen Indonesiër en uit de aansluiting der Sarekat Ambon bij de P. P. P. K. I.

Sinar Maloekoe van 17 Nov. bevat een kritiek op den heer Apituley van wege zijn jaloezie op de Javanen, hij moest maar naar Ambon terugkeeren, daar is genoeg te doen, want de Ambonnees is geen troetelkind van de Hollanders meer.

In *Berita* van 7 Nov. spot iemand met het denkbeeld van R. M. Notosoeroto omtrent een Indonesisch staatsburgerschap van Indo's; de Indo bevindt zich zeer wèl bij het Nederl.-Indisch staatsburgerschap en zal niet meewerken om het andere te bereiken.

Verschillende der voornaamste bladen opperen denkbeelden om den onderlingen strijd te beëindigen: in de *Sinar Deli* van 27 Nov. wordt gepleit voor een ronde-tafel-conferentie daarvoor. In de *Sin Tit Po* van 2 Dec. komt een schrijver er voor op ir. Soekarno na zijn vrijlating eerst te laten werken aan het beslechten der oneenigheden, al is dat dan ook niet gemakkelijk van wege de koppigheid der leiders. Daarentegen wordt in de *Djawa Tengah* van 3 Dec. gezegd dat Soekarno allereerst zijn gedachten moet wijden aan het in orde brengen der P. P. P. K. I. eer hij de vereenigingskwesties gaat entameeren.

In verband met de bekendmaking van *Swara Oemoem* betreffende het toelaten van vereenigingen op het Congres Indonesia Raja, zegt de *Sedio Tomo* van 2 Dec. dat velen nu meenen dat het geen zuiver Indonesia Raja-congres zal worden; het blad hoopt dat deze meening zal worden prijsgegeven en ieder er aan zal medewerken, indachtig aan de leuzen: Vrij Indonesia en Groot Indonesia.

Swara Oemoem van 1 Dec. zelf zegt dat men meent dat de P. S. I. I. (de vroegere Sarekat Islam — Red.) en de P. R. I. er niet bij behooren omdat ze de conferentie te Solo niet hebben bijgewoond, het is beter te laten weten dat op de P. S. I. I. geen prijs wordt gesteld en de P. R. I. is immers door de studenten onnationaal genoemd! De studenten zullen natuurlijk wèl een zetel krijgen.

In *Swara Oemoem* van 3 Dec. en andere bladen komt een „comité" nu ook schriftelijk verklaren dat het bericht over een vereeniging van lieden die niet in de Holl. P. I. willen blijven, verzonnen is. Maar er is wel een plan voor een studievereeniging voor *alle* Indonesiërs, die politieke en sociaal-economische zaken, vooral die welke „Indonesia" raken, zal behartigen. De redactie wijst er op dat de nieuwe vereen. dus op hetzelfde terrein zal arbeiden als de P. I. Het loopt dus wel degelijk mis in de kringen der studenten in Holland!

De economische beweging.

Aksi van 3 Dec. constateert dat het gebruik van eigen waren zal leiden tot negeeren van vreemde en dan de „liefde" van de vreemdelingen voor de Indonesiërs wel zal verdwijnen, omdat hier dan geen afzetgebied voor vreemde waar zal zijn! De *Pewarta Deli* noemt swadeshi en protectionisme hetzelfde, alleen heet het protectionisme in onfahankelijke staten en swadeshi in overheerschte. In de laatste is ze schadelijk voor de overheerschers. De tegenwoordige protectie in Europa zal de swadeshi-beweging bevorderen.

Daarentegen tracht een schrijver in *Banteng Indonesia* van 22 Nov. aan te toonen dat swadeshi hier geen kans heeft zooals in Britsch-Indië, waar men inheemsch kapitaal heeft en de boycot van Engelsche goederen een politiek karakter draagt. Hier is groote kans dat een weefindustrie ook in vreemde handen zal vallen.

Verschillende bladen constateeren met genoegen dat tegenwoordig vele intellectueelen eigen bedrijven entameeren en beter organiseeren dan vroeger. De *Sin Tit Po* zegt dat leden der P. B. I. te Bangkalan de weefschool willen doen opleven, verder wordt aangeraden de kolonisatieproeven der Indo's na te volgen. *Bintang Timoer* van 3 Dec. komt er tegen op dat de *Sinar Sumatra* het een verlaging achtte van de „standing" van den journalist dat de uit Digoel gekomen ex-redacteur van „Halilintar" B. O. W.-koeli werd: zulke arbeid is beter dan het publiek met de pen een rad voor oogen te draaien. En de *Banteng Indonesia* concludeert uit het verzoek van ex-Digoelisten om terug te mogen keeren naar Digoel, dat zij heelemaal van loonarbeid afhankelijk meenen te zijn.

In *Swara Oemoem* van 5 Dec. wordt nogmaals gepleit voor de door den heer Fruin voorgestelde vereeniging van volkscredietbanken en afdeelingsbanken tot één centrale. Wanneer Kromo in alle opzichten belanghebbende wordt, behoeven er geen nationale banken meer te worden opgericht. Het blad van 1 Dec. waardeert het dat de Regeering, nu ze geen financieelen steun kan geven, luistert naar den roep om anderen steun en mr. Enthoven uitzond om met de leiders te spreken over de kwestie der overbevolking.

„Een fout van den Amerikaanschen verkooper is" — merkt een blad van de overzijde van het groote water op — „dat hij te veel spreekt. Laat den klant spreken; hoe meer die aan het woord is, des te beter zult gij begrijpen, wat hij noodig heeft". Een waarheid, die zeer zeker ook bij ons van toepassing is. (De Zakenwereld).

Oost- en Westindisch literatuuroverzicht.

De Redacties van tijdschriften, welke in deze rubriek worden opgenomen, worden uitgenoodigd de bladen rechtstreeks te zenden aan den redacteur van deze rubriek, Obrechtstraat 163, 's Gravenhage. Hetzelfde geldt voor uitgevers, die hun boeken in dit overzicht wenschen vermeld te zien.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië

No. 28 van 9 Januari: De vooruitzichten voor thee in Britsch-Indië, door dr. A. M. P. A. Scheltema (het gebruik is van 30 millioen pond in 1920 tot 65 millioen pond in 1931 gestegen. Er is een reusachtige propaganda voor theegebruik. Dit voorbeeld vinde in Java navolging.) — Synthetische rubberbluf (de Du-Pont-De Nemours Comp. zou er in geslaagd zijn synthetische rubber te bereiden en in Deepwater Point (New Jersey) is alreeds een fabriek opgericht. De nieuwe rubberstof wordt verkregen door polymerisatie van chloropreen — dat is 2-choro-1, 3 butadien —. Een Röntgen-diagram openbaart, hoe de moleculaire structuur der rubber geheel gelijk is aan die van het gewone plantageproduct en het is vooral op dit punt, dat de z.g. „Du Pont"-procédé voordeelig verschilt van alle andere gevonden synthetische werkwijzen. De Daily Mail van 12 Dec. te Bangkok en de India Rubber World van Dec. prijzen de inrichting te New Jersey hemelhoog en met Amerikaansche overdrijving). — Europeesche landbouwkolonies in Indië. VI. Een utopie? (de Giestingproef van het I.E.V. Taaie volharding belooft hier inderdaad tot het zoo vurig begeerde doel te voeren, alle tegenslagen en vooral ook: alle tegenwerking ten spijt). — Citrus-cultuur (een uitvoerige verhandeling van prof. H. Clarck Powell in de South African Agriculture Series). — Invloed van den verzadigingstoestand van den grond op den groei van jonge thee (prae-advies van ir. P. M. Prillwitz in de vergadering v. Proefstationspersoneel te Klaten op 31 Oct.) — Onderzoekingen in de Delitabakscultuur verricht in verband met den zuurgraad van den grond (alsvoren van drs. P. A. Rowaan). — Werkwijze voor het behandelen van latex ter verkrijging van rubber. (The Naugatuck Chemical Comp. Conn. Octrooiaanvrage Ned. No. 43121).

Economisch-Statistische Berichten

No. 841 van 10 Febr.: De telegramtarieven voor het verkeer tusschen Nederland en Ned.-Indië, door G. J. W. Putman Cramer (reeds sedert jaren wordt van verschillende kanten: K. v. K., Nijverheidsraad, Ondernemersraad v. N.-I., Verbond van Ned. Werkgevers aangedrongen op verlaging der tarieven. Het tarief f 2.— per woord is te duur. Een grondige herziening is gewenscht).

De Indische Gids

Februarinummer: Het Roode Kruis in Ned.-Indië, door H. Bakker (slot volgt). (Het Bataviaasch comité van het Roode Kruis kwam 8 Oct. 1870 tot stand met een bestuur bestaande uit den heer Van den Bossche, Mevrouw Nieuwenhuysen, A. J. W. van

Delden, en G.-J. B. Storm van 's-Gravenzande.) — Een pleister op den crisiswond, door dr. H. G. Heyting (aanbevolen maatregelen voor noodlijdende suiker-, koffie-, thee-, rubber- en tabaksplantages met toepassing van het deelbouwstelsel). — De Bestuurshervorming in Ned.-Indië, door Ch. Kiès (de schrijver is tegenstander van een provincie Sumatra en een provincie de Groote Oost en beveelt aan een viertal gouvernementen op Sumatra, van Borneo en Celebes elk tot één Gouvernement, van de Kleine Soenda-eilanden met Bali en Lombok tot één Gouvernement en behoud van het tegenwoordige Gouvernement Ambon en Onderhoorigheden — de Molukken en Nieuw Guinea.)

De Indische Verlofganger

No. 27 van 5 Februari: Surinaamsche Romantiek, door wijlen S. Kalff (als romanschrijvers noemt de schrijver: Afra Behn, Franz Kratter, Eugène Sue, C. E. Lefroy, J. C. Stedman, Malouet, A. Kappler, Voltaire). — Hoe de Inkomstenbelasting 1932 zal werken ten opzichte van de buiten Ned.-Indië wonende Indische gepensionneerden, door J. de Clercq Zubli.

De Ingenieur

No. 6. van 5 Febr.: De nieuwe voorzitter van den Ondernemersraad voor Ned.-Indië, door ir. W. Cool (levensbeschrijving van ir. J. A. Kalff).

Inter Ocean

Januarinummer: Chandi Panataran, door K. C. Crucq (8 mijlen van Blitar gelegen, het grootste tempelcomplex in Oost-Java. Na de Boroboedoer is de hoofdtempel de grootste van Java). — Menado, door Irving G. Smith. — Of Dayaks and Kihams, door W. Reyen. III (slot). — The Baloh Elephant, door John W. Cox. — A Play in Bangkok, door dr. J. G. Loohuis.) Het nummer is wederom fraai verlucht.

Koloniale Studiën

No. 6: Goud en Prijzen, door L. Gotzen. — Is invoering van een post-cheque- en giro-dienst in Indië mogelijk en wenschelijk? door A. M. Schoevers (schrijver komt na zijn beschouwingen door talrijke cijfers en statistieken toegelicht tot de slotsom, dat de oprichting van een P.C.G.D. in N.-I. voorloopig voor Java en in samenwerking met de Postspaarbank, zeer wel financieel uitvoerbaar en in het belang der Europeesche en andere bevolkingsgroepen is.) — De Organisatie van het Boschwezen in Ned.-Indië door Z. van Doorn. (In 16 punten herhaalt de schrijver in het kort de voornaamste eischen, waaraan de organisatie van den Dienst van het Boschwezen in N.-I. zal hebben te voldoen en de voornaamste fouten van het huidige systeem). — De doorvoering der Bestuurshervorming in de Buitengewesten, door J. J. G. E. Rückert. — De gouden standaard voor Nederlandsch-Indië en Nederland, door ir. E. P. Wellenstein. — De zorg voor het adatlooze kind, door mr. C. T. Bertling (in socialen zin hebben wij Indië een kans te geven, waarlijk tot een volwaardig volk te groeien, dat in den Volkenbond en daarbuiten erkenning en waardeering vindt, lang voordat economische of politieke zelfstandigheid bereikbaar kan heeten. De grondslag worde gezocht buiten het politiek gewoel en buiten locale-, regentschaps- of (wie weet) desaraden om, langs den weg van organisatie en uitrusting van het sociaal vereenigingsleven en steeds na raadpleging van de inheemsche (religieuse) wereld zelve). — De algemeene ambtenarentelling op 1 Maart 1932, door dr. ir. H. M. J. Hart. — De meening van de hoogere ambtenaren bij het Boschwezen over de verkooppolitiek van 's Lands Djatihout, door dr. F. Kramer. — Het belastingstelsel en de verdeeling van het belastinggebied in de Philippijnen, door H. J. van Mook (vervolg).

Orgaan der Ned.-Ind. Officiersvereeniging

12de afl. December: De weermacht in N.-I. ten tijde der Oost-Indische Compagnie tot het Engelsche tusschenbestuur, door Ritmeester Oomes II. — De Crisis (voordracht van den heer W. Wynaendts van Resandt op 23 Dec., te Bandoeng, waarin o.a. wordt behandeld de beteekenis der crisis meer speciaal wat Indië betreft).

De Rijkseenheid

van 10 Febr. No. 19: Een tolunie met Indië. Voordeel of gevaar voor het Rijk? (een gevaarlijk voorbeeld ontvouwd door dr. ir. C. T. Stork in de vergadering van de Twentsche K. v. K. op 29 Jan.) — Onderwijs aan inheemschen (de uitspraak van Schweitzer over dit vraagstuk voor Afrika is even goed van toepassing op Indië). — Afbraak of Bankroet, door C. K. Elout (de saneering in de uitgaven zijn op één uitzondering — korting op salarissen — lapmiddelen. Met financieele kunstjes en lapmiddelen komt men er niet. Deze diep-ernstige tijd eischt diep-ingrijpende maatregelen). — Leger en Politie in Ned.-Indië, door mr. S. Cohen II (slot).

De Tropische Natuur

Afl. I van Januari: De Goenoeng Ringgit in Oost-Java, door E. W. en E. H. H. Clason—Laarman (de G. R. is een van de kleinere vulkanen aan de noordkust, tusschen Besoeki en Panatoekan. De hoogte is 1250 M.) — Over kleurverandering der oogen bij spinnen, door J. C. v. d. Meer Mohr (beschreven door Mathew in Juni in het Journal of the Bombay Natural History Society. De schrijver heeft hetzelfde vastgesteld bij de Sumatraansche Myrmarachne-soort). — De afbeeldingen op de Boroboedoer, door E. de Raadt (n.l. over het al dan niet voorkomen van de rijst, met naschrift van R. C. Bakhuizen van den Brink). — Symbiose tusschen Geckoniden en bijen, door Edw. Jacobson. — Symbiose tusschen Geckoniden en bijen (Apis indica F.), door H. F. Waterschoot met naschrift door C. Franssen.

Tropisch Nederland

Afl. 21 van 8 Febr.: De bevolking van onze West. De Javanen, door C. K. Kesler. X. — Nederlands roeping in Indië, door prof. dr. A. W. Nieuwenhuis XIX. — Takken van Nijverheid in en om oud-Batavia, door A. Hallema. I. (schrijver noemt de wijze van stratenaanleg, huizenbouw, binnenbetimmering, die de Hollanders brachten en verder de voor hun commercie noodzakelijke industrieën: scheepsbouw, touwslagerij, zeilmakerij, steen- en pannenbakkerij, weverij, wagenmakerij, enz. Huisindustrieën als: meubelmakerij, aardewerkfabrikatie, schilders- en schoenmakerij, vlechterij, steen- en beeldhouwerij, enz. Ook nog de waschbleekerij).

Vrij Nederland

No. 78 van 5 Febr.: Nederlandsche kolonie Suriname. Het bevolkingsvraagstuk. II (de immigratie en Britsch-Indiërs).

ZENDINGS- EN MISSIEBLADEN.

Annalen van Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart. Februari: Uit het Mimikagebied, door Pater Herm. Tillemans. I. De zeilboot. — Een Maria-kerk te Surigao, door pater Jos. Croonen.

St. Claverbond. Febr.: Nog eens, wie helpt mij een kerk bouwen voor mijn Javanen? door Hoofdpastoor B. Hagdorn. — Hun kleine Engel, door D. Hardjasoewanda. — Over kali's en kalennetjes, door G. Vriens. — Moentilan's convicten, door Br. Richarus. — Hoe men bij de Javanen de geluksdagen berekent, door H. Caminada.

De Katholieke Missiën en het Christelijk Huisgezin. Februari: Bij het Zilveren Priesterjubilé van Zijne Hoogw. Excellentie Mgr. Arn. Verstraelen. Apost. Vicaris der Floresmissie. — De groei van een Missiestatie, door P. J. Smit (kampong Bomari op Flores).

Kruistriomf, Februari: Uit onze Java-Missie. Het eerste lustrum.

Nederlandsch Zendingsblad, Februari: Lectuurverspreiding aan Zendelingen, 12de jaarverslag. — Waropen-Kai (Nieuw-Guinee) door A. J. de Neef. — Nieuwe kerk te Sidoreno (Oost-Java), door O. Dedecker. — De opwekking op Nias. — De Bhakti-godsdienst van de Hindoes, door P. M. Legène (vervolg).

Ons Suriname. No. 1: Wat de zending in Suriname gedurende 1932 uit Nederland verwacht (in Nederland moet f 120.240 worden opgebracht om de kosten te dekken).

BOEKENSCHOUW.

Indië en het Opium. Verzameling opstellen bijeengebracht en uitgegeven door de Ned. Ind. Grootloge van de Internationale Orde van Goede Tempelieren.

Compagnies-bescheiden en aanverwante archivalia in Britsch-Indië en op Ceylon, Verslag van een onderzoek in 1929—1930 op last van Z.E. den G.G. ingesteld door mr. J. van Kan, Lid v. d. R. v. Indië, oud-hoogleeraar te Batavia, 1931, G. Kolff & Co.

Dagregister gehouden uit Casteel Batavia, Anno 1680. II Uitg. door het Kon. Bat. Genootschap v. K. en W., met medewerking van de N.-I.-regeering en onder toezicht van W. Fruin—Mees, Kolff & Co. Batavia 1931.

Het Opiumschuiven als sociaal vraagstuk in Ned.-Indië. Voordracht door A. de Mol van Otterloo in het Indisch Genootschap op 18 Dec. 1931.

Diversen.

In een ingezonden stuk in de meeste dagbladen van Nederland vestigt Fred. Oudschans Dentz in verband met een door de Uitg. Mij De Branding uitgegeven reclamekaart ten behoeve van het Nationaal Crisis-Comité, andermaal de aandacht op den brief van J. P. Coen van 29 Sept. 1618 aan Heeren Zeventien, welke steeds onjuist wordt aangehaald, gewoonlijk beginnende met de woorden: Ende despereert niet. Aan boord van het schip: „In het Wapen van Amsterdam" schreef Coen: Dispereert niet, ontsiet uwe vyanden niet, daer is ter wereld niet, dat ons can hinderen noch deeren, want Godt met ons is en treet de voorgaende misslagen in geen consequentie, want daer can in Indien wat groots verricht.

Een afdruk van dezen brief is voor belangstellenden in het Stammuseum van het A. N. V., Laan 34, te bezichtigen. De oorspronkelijke brief berust in het Rijksarchief. (Zie K. W. van 12 December 1929 No. 50).

Suriname

De Minister van Koloniën heeft met bekwamen spoed gevolg gegeven aan den wensch van de Tweede Kamer om het verslag van den Gouverneur omtrent de in October 1931 te Paramaribo plaats gehad hebbende ongeregeldheden te publiceeren.

Het is een zeer lijvig stuk van nagenoeg 37 kolommen druks.

In het algemeen achten wij het wenschelijk dat — in navolging van Engeland — zulke verslagen onmiddellijk aan de Staten-Generaal worden overgelegd en voor het publiek verkrijgbaar gesteld, liefst in brochurevorm. Den lateren geschiedschrijver wordt daarmede een groote dienst bewezen.

Onze ruimte laat niet toe op het zeer uitvoerige stuk in te gaan. Uittreksels daaruit vindt men in de dagbladen.

De N. R. Ct. van 11 Februari, Avondblad D schrijft: „Wat de scherpe critiek betreft, ons blad is hierin voorgegaan met een artikel, waarvoor wij, na de kennisneming van het verslag en van de nadere uiteenzettingen van onzen Surinaamschen correspondent, welke men in dit blad vindt opgenomen, al duidelijk de gedachte, die mede in het opschrift „Urbina overtroeft" tot uiting werd gebracht, onvoorwaardelijk terug willen nemen"....

.....„Het is vooral het gepreciseerde en gedetailleerde chronologische overzicht van de gebeurtenissen, welke op 28 en 29 October j.l. hebben plaatsgegrepen, hetwelk ons de overtuiging heeft geschonken dat het gezag te Paramaribo in de gegeven omstandigheden met de beschikbare middelen zoowel met kracht als met beleid te werk is gegaan om de orde en rust in de stad te herstellen en de veiligheid te bewaken. Wij behoeven dit niet met aanhalingen aannemelijk te maken. Ieder, die zich de moeite gegeven heeft, het relaas der gebeurtenissen te volgen, zal hebben te erkennen dat de maatregelen, die genomen moesten worden, inderdaad genomen zijn en dat het bestuur, met den gouverneur aan het hoofd, zich voortdurend rekenschap van den toestand heeft gegeven en dienovereenkomstig gehandeld."

Het blad besluit met deze verklaring:

„Overigens heeft het verslag zeker op vele punten klaarheid gebracht en het heeft de geruststelling geschonken dat de autoriteiten zich geenszins overrompeld hebben gevoeld, doch paraat gebleken zijn tot het doen van wat ze gedaan moest worden".

Inderdaad een ridderlijk terugnemen van een vroeger geuite meening.

Het doet sympathiek aan dat het blad tevens *„De West"* in bescherming neemt. Immers was het eerste relaas van *„De West"* aanleiding tot het scherpe oordeel over het beleid van het Surinaamsche Bestuur.

Ook wij waren, op grond van de berichten in de Surinaamsche bladen, van meening dat de autoriteiten dadelijk krachtiger hadden moeten optreden.

Na het op 27 October verspreide vlugschrift van den heer Doedel — opgenomen in het verslag van den Gouverneur — en na de heftige, opruiende taal van verscheidene sprekers op de vergadering in den morgen van 28 October, was het o.i. te voorzien dat er ongeregeldheden zouden volgen.

Maar wij zullen niet verder op de zaak ingaan en volstaan met te verwijzen naar de in ons nummer van 28 Januari medegedeelde beschouwingen van *„De Surinamer"* van 31 December.

De mentaliteit van een deel der bevolking is veranderd. Wij herinneren ons dat er op een avond, onder het bestuur van Gouverneur van Sypesteyn, relletjes uitbraken. Men vroeg den Gouverneur om de militaire macht te doen uitrukken om de politie te steunen.

„Militaire macht", antwoordde de Gouverneur, „de militaire muziek kunnen jullie krijgen, dan loopt de heele bende mee".

***

„Suriname" van 5 Januari schrijft onder het hoofd *„Er komt schot in"*:

„Gister, Maandag, vertrokken er 38 gouddelvers naar de Marowijne, aan wie vrije passage werd verstrekt en aan 10 volledige steun.

Heden, Dinsdag, vertrokken er met de Kol. Spoorweg totaal 72, waarvan 29 met volledigen steun en de anderen met vrije passage.

Zij die slechts vrije passage bekomen, werken als onderhuurders bij concessionarissen, terwijl volledige steun gegeven wordt aan degenen die voor eigen rekening werken, in dien zin dat zij geen commissie op het gewonnen goud aan derden behoeven af te staan".

***

Onder het hoofd *„Aanpassing"* schrijft *„De West"* van 5 Januari:

„Het merkwaardig aanpassingsvermogen der Chineesche winkeliers aan de koopkracht van hun klanten is bekend. Een teekenend staaltje daarvan kwam ons ter oore. Een vrouw, die slechts twee cent bezat, sloeg de volgende provisiën in bij een Chineeschen winkelier: één cent broodbeschuit, een halve cent suiker, een halve cent lucifers. Zij verkreeg daarvoor: één beschuit, één halve lepel suiker en vijf lucifers."

***

In hetzelfde blad lezen wij:

„*Khilafat Anjuman.* Onder dezen naam, welke beteekent: Handhaaf de werken van Mohamed, bestaat hier een vereeniging, waarvan de Statuten in het Gouvernements Advertentieblad van heden zijn afgekondigd".

***

Sonja bedicht in hetzelfde nummer de opening van de nieuwe electrische centrale. Wij schrijven uit haar gedicht het volgende over:

„Men sprak alleen van donk're dingen
— De toestand is er ook wel naar —,
Maar nu zal er voor velen komen
Een „lichtpunt" hier, een „lichtpunt" daar.

En moog' het ook een teeken wezen,
Dat ons tot troost — èn leering! — strekt,
Dat daar verrees een installatie,
Waar „energie" wordt opgewekt!"

***

Van particuliere zijde deelt men aan de West mede, dat eenige postzakken, verzonden op 27 October van Paramaribo per s.s. Munamar, verloren schijnen te zijn gegaan. Postwissels en brieven, met die mail verzonden, zijn niet terecht gekomen. De post was o.m. bestemd voor Trinidad, voor Amsterdam en voor Londen.

***

In de collegezaal voor plantensystematiek van de Landbouwhoogeschool te Wageningen heeft de heer C. L. Tomsom te 's-Gravenhage, dezer dagen een lezing met lichtbeelden gehouden over de cultuurmogelijkheden in Suriname.

In zijn inleiding bracht de heer Tomson naar voren de onbekendheid van ons Nederlandsch gewest Suriname, een gedeelte van ons rijk, dat toch ongeveer vijfmaal zoo groot is als Nederland, gezegend is met een gezond en prachtig klimaat, een zeer vruchtbaren bodem bezit, zeer dun bevolkt is en waar voor velen zeer zeker een toekomst is weggelegd.

Spr. verheugde zich echter in het feit, dat deze kolonie den laatsten tijd in Nederland meer en meer de belangstelling gaat trekken, ook als mogelijk afzetgebied voor afgestudeerden, die kunnen medewerken bij het tot welvaart en bloei brengen van Suriname.

Daarna behandelde de heer Tomson zeer uitvoerig, toegelicht met lichtbeelden, de Citrusvruchtencultuur en toonde aan de hand van diverse diagrammen en statistieken de zeer groote en goede verwachtingen aan, welke de citrusvruchtenteelt in Suriname aan landbouw en handel biedt.

Spr. bepaalde zich uitsluitend tot de citrusvruchtenteelt, omdat deze naar zijn meening de beste perspectieven opent, daar er volop bewijzen aanwezig zijn, dat deze cultuur onmiddellijk en op flinke schaal aangepakt kan worden, dat afzetgebied en toekomst daarvoor verzekerd zijn en ten slotte, dat de Surinaamsche bodemgesteldheid zich voor deze teelt uitmuntend leent.

Ten slotte behandelde spr. uitvoerig de verspreiding van de citrusvruchtencultuur over de verschillende werelddeelen, de geheele wereldteelt en den export en import, van de consumptie der verschillende landen, waarbij hij ook wees op de belangen van Nederland bij deze teelt in Suriname.

***

Prof. Dr. C. Gerritsen heeft op 9 Januari voor de afdeeling Utrecht en omstreken van het Algemeen Nederlandsch Verbond een lezing gehouden over de „Verloren Posten" in ons vroegere en tegenwoordige koloniale rijk.

Wij laten hier uit het ongecorrigeerde verslag in de N. R. Ct. van 10 Febr., Ochtendblad C, het slot van de lezing volgen:

„Spreker wees aan de hand van den opbloei van dat eiland (n.l. Curaçao) op de waarde, die dergelijke schijnbaar waardelooze steunpunten in veranderde omstandigheden kunnen krijgen; er is feitelijk nooit reden over de toekomst van zulke bezittingen pessimistisch gestemd te zijn. Spr. wees ook op de groote beteekenis, die Suriname bij een andere meer autarkisch georiënteerde nationaal-economie zou kunnen krijgen; deze bezitting, Nederland's „forsaken garden" zou binnen een paar jaar Nederland's geheele behoefte aan mais en rijst gemakkelijk kunnen dekken en in stede van schade een winstpost kunnen worden. Men moet daarom nooit van "verloren posten" spreken, maar het territoriaal bezit, dat men buiten Nederlandsch-Indië nog heeft, zoo mogelijk op nog hooger prijs stellen dan de Oost en het zoo stevig mogelijk vasthouden."

***

Van Albert Helman (Lou Lichtveld) in *„De Groene Amsterdammer"* van 6 Februari een geïllustreerd artikel *„Amerikaansche blikken op Suriname"*, naar aanleiding van de geschriften van John. W. Vandercook en van Prof. Morton, C. Kahn, die ook in *„De West-Indische Gids"* zijn besproken.

Het is in een organisatie niet mogelijk, dat ieder op zijn eigen houtje werkt, er moet eenheid zijn in de arbeidsmethoden; maar er behoeft volstrekt geen gelijkvormigheid te zijn in de typen. (Der Organisator").

Nagekomen Berichten.

Curaçao

Geen relletjes.

De, Surinaamsche, *West* deelde 18 December 1931, geruchten mee over ongeregeldheden op Curaçao, waarbij door de militairen zou geschoten zijn. Nederlandsche bladen hebben dit bericht met een vraagteeken overgenomen. Wij hebben nu Curaçaosche bladen tot 21 Januari 1932, maar geen berichten gelezen, die grond voor het Surinaamsche gerucht kunnen opleveren, zoodat dit laatste wel naar het rijk der fabelen kan verwezen worden.

De Gereformeerden op Curaçao.

In *De Standaard* lezen wij:

„De commissie, uit den kerkeraad van de Ger. Kerk te Den Haag-West voor de behartiging van het kerkelijke leven te Curaçao samengesteld, heeft den kerkeraad voorgesteld, de gereformeerden te Curaçao voorloopig te beschouwen als „buiten-leden" van Den Haag-West, verder twee ouderlingen aldaar te benoemen, en spoedig een predikant voor Curaçao te beroepen, die mede namens de andere Kerken door de Kerk te Den Haag-West zal worden uitgezonden. De voorstellen zijn aangenomen."

Duurtetoeslag.

Bedroeg tot nu toe de duurtetoeslag der ambtenaren 10 pct. voor ongehuwden en voor gehuwden met een jaarloon boven f 9600.— en 15 pct. voor de overigen, met ingang van 1932 is een verlaging ingetreden door splitsing van de jaarloonen in veelvouden van f 1200. De eerste categorie krijgt 10 pct. van de eerste f 1200,—; 7½ pct. voor de tweede en 5 pct. voor de overige gedeelten; de andere categorie: 10 pct. van de eerste f 1200.—; 12½ pct. voor de eerste en tweede en 10 pct. voor de overige f 1200.—.

Om een voorbeeld te nemen zou, als wij het goed uitgerekend hebben, een ongehuwde met een jaarloon van f 9600.— gekomen zijn van f 10.560.— op f 10.170.—, en een gehuwde met hetzelfde salaris van f 11.040.— op f 10.680.—.

De kinderbijslag is gebleven op 2½ pct. met een maximum van f 180.— per jaar en per kind.

G. Landheer. †

In de *Amigoe* lezen wij het telegrafisch ontvangen bericht van het overlijden van den heer G. Landheer, oud-hoofd der Hendrikschool.

Willem I maakt school.

Mag de inrichting der protestantsche gemeente te Emmastad beschouwd worden als een inbreuk op het fusieplan van Willem I ten aanzien van de Curaçaosche protestanten, de volgens de *Amigoe* voorgenomen samensmelting der Nederlandsch Israëlitische en Portugeesch Israëlitische gemeenten is weer wel in Willem I's richting.

Volgens de laatste volkstelling zullen beide gemeenten samen 601 leden tellen. Dat kan dus weer bezuiniging geven, want twee predikanten van f 7800 zullen daarvoor wel niet noodig zijn.

De *Amigoe* meldt ook, dat in April 1932 het 200-jarig bestaan van de Joodsche synagoge in de Columbusstraat zal herdacht worden.

Om te rillen!

6 Januari 1932 was een koude dag. Aan het *Boletin Comercial* deelde iemand mee een temperatuur van 75 gr. Fahrenheit 's morgens om 6 uur geregistreerd te hebben, een temperatuur, die moet herinneren aan eenzelfde „koude" in 1907 en 1914. De *Amigoe* meent, dat het dien dag nog wel „kouder zal geweest zijn.

Mevr. J. M. H. de Haseth Evertsz—Bervoets. †

Den 11den Februari l.l. is in Den Haag mevrouw Evertsz—Bervoets onverwacht overleden. Wij meenen, dat het op het einde der tachtiger jaren is geweest, dat deze dame, Hollandsche van geboorte, met haar echtgenoot mr. Ph. F. de Haseth Evertsz, den lateren voorzitter van het hof van justitie, haar intrede deed in de Curaçaosche samenleving, 'daar vriendelijk werd ontvangen, maar harerzijds ook geheel zich gaf. En een vijf en dertig jaar lang heeft zij met hart en ziel van die maatschappij deel uitgemaakt. Hoezeer zij ook opging in het Curaçaosche leven, zij bleef er een eigen plaats innemen. Dat kunnen het best getuigen de vele Nederlanders, die op Curaçao kwamen, door haar getemoet getreden werden, van haar hun eerste inlichtingen ontvingen, wier vraagbaak zij gaarne altijd geweest is, en die zijne moeilijke omstandigheden met haar liefde omringd heeft. Wie mevr. Evertsz in de Curaçaosche samenleving gekend hebben, kunnen zich die moeilijk zonder haar voorstellen.

Juist omdat zij tot allen haar belangstelling uitstrekte. Immers zij was het, tot wie de gouverneur Helfrich zich wendde, om de leiding van het Curaçaosche Huisvlijt op zich te nemen. Dat was zeer goed gezien. Mevrouw Evertsz was de aangewezen persoon om iets, om veel voor anderen te doen, en zoo heeft zij ook op deze plaats al haar krachten gegeven ten bate van allen, die de hulp dezer vereeniging inriepen.

Haar nagedachtenis zal bij zeer velen in dankbare herinnering voortleven.

Erratum!

O, die vreemde woorden!

Uit het verslag van een voetbalwedstrijd in *La Prensa:*

„Aan het hek... werden we aangehouden door eenige douane-beambten... die entree-geld van ons opeischten...., 't geen op zich zelf heel gewoon mag heeten, indien van te voren er gewag van gemaakt werd.... „Au bout pourtant" geld vragen gaat per slot van rekening niet aan....

Uit den Verren Vreemde

Werkloozen-onlusten in New-Foundland.

Den 11en Februari is het te St. Johns, de hoofdstad van New-Foundland, tot ernstige ongeregeldheden gekomen, die ons aanleiding geven 't een en ander over dit dominion en de daar nu heerschende toestanden mede te deelen.

Wat thans gebeurd is werd aldus gemeld:

„Een groote menigte had zich verzameld voor het gebouw van het Hooge Gerechtshof, aangezien men meende dat het ministerie daar juist in zitting bijeen was, om te beraadslagen over de maatregelen voor de werkeloozen. Ongeveer 2000 werkeloozen stonden voor het gebouw en besloten een deputatie naar den minister-president, sir Richard Squires, te zenden. Toen deze deputatie echter niet werd toegelaten, brak de menigte door het politiecordon heen en drong het gebouw binnen. Mannen en vrouwen drongen door de gangen naar de kamer van den minister-president, die de werkeloozen trachtte te kalmeeren, doch van een hunner een klap in het gelaat kreeg. Toen de minister-president ook geen kans zag om te ontsnappen, zegde hij toe, dat hij opdracht zou geven, dat de uitgereikte hoeveelheden levensmiddelen zouden worden vergroot en dat verhooging van den steun, die thans niet meer bedraagt dan 1.60 dollar per maand, zou worden verhoogd."

Nader werd dit bericht aangevuld: „De premier heeft builen in zijn gezicht opgeloopen, een arm ontwricht en sneden over een hand gekregen. De werkeloozen hebben ook ambtenaren uit 's ministers omgeving mishandeld en het gebouw ten deele geplunderd. De politie kwam tusschenbeide, maar kon de menigte niet weg krijgen voordat Sir Richard de reeds vermelde toezeggingen had gedaan.

De minister-president heeft den volgenden dag zijn werkzaamheden op de gewone wijze voortgezet, zoodat zijn verwondingen blijkbaar niet zoo heel ernstig zijn.

Ongeveer een vijfde deel van de bevolking van N. F. krijgt steun."

N.F. is het kleinste Britsche dominion. Toen Canada in 1867 een constitutie (Acte van Noord-Amerika) kreeg, was men bedacht op de mogelijkheid, dat de daarin niet opgesloten gedeelten van het Britsche gebied in het noorden van Amerika zich ook in de combinatie zouden laten opnemen. Dit is dan ook geschied voor de provinciën Alaska en Labrador. Maar het eiland New-Foundland verkoos zelfstandig te blijven, het heeft sedert 1855 reeds een constitutie en was op een zelfstandig voortbestaan gesteld.

Nu moet men niet meenen te doen te hebben met een landje zoowat als een onzer Zeeuwsche of Hollsche eilanden. N. F. overtreft in grootte België, Nederland en Denemarken te zamen. Behalve het eiland behoort ook het Z.O. kustgebied op het vasteland van Labrador er nog toe.

Het eiland is dun bevolkt, 't zal ruim 200.000 inwoners tellen. Het boschrijke kustgebied van Labrador is gedurende een deel van het jaar zoo goed als onbewoond, in het andere deel verblijven er houtkappers en jagers.

De gouverneur, konings vertegenwoordiger, is thans Sir John Middleton, eerste minister de in het bericht genoemde sir Richard A. Squires. De regeering wordt, behalve door het kabinet gevormd door het House of Assembly van 40 leden, voor 4 jaren gekozen door de stemgerechtigde mannen en vrouwen, en door een Legislative counsil van hoogstens 24 leden.

N. F. verkeert in financieele moeilijkheden. Een paar maanden geleden heeft zelfs het gerucht geloopen, dat het zich failliet zou laten verklaren. Toen hebben een paar Engelsche banken dit uiterste helpen voorkomen. Tevens heeft men toen weer kunnen lezen, dat sprake was van overnemen door Canada van de kuststrook van Labrador; wordt deze opgenomen in het bestuur der Canadeesche provincie van dien naam, dan worden de kansen voor een mogelijk voordeelige exploitatie van de oerbosschen veel gunstiger. N. F. zou door de overdracht zijn financiën op streek kunnen brengen, maar het valt de regeering nog altijd moeilijk van haar oud bezit op den overwal van de Belle Isle straat afstand te doen.

Door deze omstandigheden is de regeering feitelijk zelf gerantsoeneerd in haar middelen en uitgaven. Vier vijfden van de bevolking moet reeds het overige een vijfde onderhouden in een voor ieder slechten tijd. Te verklaren is dus dat de vraag om meer niet grif is ingewilligd. Uit het bericht is niet op te maken of de steun van 1.60 dollar per maand, plus levensmiddelen, per persoon of per gezin werd verleend. In elk egval is dit bedrag zeker niet hoog. Doch waar niet is verliest de keizer en ook de kiezer zijn recht. De moeilijkheden drukken in N. F. èn de regeering èn de bevolking. Men zou zoo zeggen: wat is er eigenlijk tegen het overdoen van de kust van Labrador aan Canada?

't Zijn niet alleen Duitschland en Australië, die zich voor ongekend moeilijke financieele problemen geplaatst vinden.

De financiën van Nieuw-Zuid-Wales.

Men zal zich het gerucht nog wel herinneren, dat verleden jaar onstaan is toen de regeering van Nieuw-Zuid Wales weigerde rente en aflossing van zijn schulden te betalen. Het Australische *gemeenebest* betaalde toen 4.484.000 pd. ten behoeve van dezen staat, waarop Lang, de premier, op zich nam te zullen zorgen, dat Nieuw-Zuid Wales voortaan aan zijn verplichtingen zou voldoen. Toch kreeg het land van den Leeningraad van het gemeenebest nog eens 500.000 pond. Thans heeft Lang binnen 24 uur weer 500.000 pond van den raad geëischt. De raad heeft zulks geweigerd en, naar Lyons, de premier van het gemeenebest, verzekerd heeft, zal het gemeenebest stappen ondernemen tegen den onwilligen staat om de betaling van de rente aan de obligatiehouders te verzekeren. Het zal zoo noodig het geld daarvoor voorschieten en dit afhouden van hetgeen het gemeenebest nu en dan aan Nieuw-Zuid Wales verschuldigd raakt. Deze maatregel wordt genomen zoowel in het belang van het Australische crediet in het algemeen, als dat van de Nieuw-Zuid Welsche obligatiehouders in het bijzonder.

Zorg wordt verdreven door actie. Wanneer iets u drukt, doe er dan terstond wat aan, ook al brengt dit nog geen oplossing. Elke daad, aan een moeilijkheid gewijd, geeft u een gevoel van voldaanheid, dat uw zorg verlichten zal. (Maandblad „Succes").

Ingezonden

„Pa van der Steur".

Het Comité van Bijstand voor den arbeid van „Pa" van der Steur te Magelang, ontving dezer dagen van hem het ontstellende bericht, dat hij bij de wisseling telegrafisch in kennis was gesteld van de tijdelijke intrekking per 1 Januari 1932 van de geheele Gouvernements subsidie; in de plaats daarvan worden loterijaandeelen gegeven....

Een subsidie van f 52000.— voor bijna 900 kinderen was toch al niet overdadig veel. Het is volkomen begrijpelijk, dat het Gouvernement in dezen bezuinigingstijd zich gedwongen ziet ook hierop iets te verminderen; maar algeheele intrekking van een vaste, zekere bijdrage voor een inrichting, die afhankelijk is van giften.... en die kinderen opvoedt tot nuttige menschen, die anders aan het Gouvernement veel zouden kosten....

In gezinnen wordt geklaagd over een korting op salarissen van 5 pct en na een half jaar nog eens 5 pct. Maar wat beteekent het voor een gezin van bijna 900 personen, een korting à bout portant van 30 pct.? want de uitgaven waren de laatste jaren ongeveer f 160.000.—. En nooit was er schuld.

Men rekent op de Oranje-Nassau-stichting begin der maand f 4500 te krijgen en er komt plotseling niets. En toch moeten de 900 gevoed.

„Pa" v. d. Steur besluit zijn kort bericht met „De Heer Regeert".

Waar in Nederland zoo velen wonen, die zijn arbeid onder het verlorene en verlatene en onder de militairen kennen en waardeeren, daar vinden zij in dit bericht misschien aanleiding op giro 166060, Van der Steur-fonds, Zeist een gave te storten, mede waar dit jaar 2 jubilea aanstaande zijn: „Pa"'s zilveren huwelijksfeest en zijn 40-jarig verblijf in Insulinde.

Andere bladen worden vriendelijk verzocht dat over te nemen.

4 April is Pa 25 jaar getrouwd. 10 September is hij 40 jaar in Indië, onderbroken door slechts vier maanden ziekteverlof.

⁂

Het bovenstaande wordt warm aanbevolen door het Hoofdbestuur.

Berichten der Afdeelingen

Afdeeling Utrecht en omstreken.

Dinsdag 9 Februari hield dr. W. F. Stutterheim in het geografische instituut der Rijksuniversiteit zijn aangekondigde lezing, onderwerp: „Plastiek van Java en Bali". De buitengewoon duidelijke en onderhoudende wijze, waarop spreker zijn onderwerp behandelde, verdient alle lof. Na zijn inleiding, waarin hij er vooral op wees, hoe de grootere bekendheid met de kunst op 't eiland Bali de sleutel was geworden tot de oplossing van vele archeologische raadselen op Java en dat tot een goed begrijpen van de Hindoesche kunst op beide eilanden, kennis noodig is van de voortbrengselen van die kunst. Zoowel op Java als op Bali, toonde hij door een reeks prachtige lantaarnplaatjes de groote overeenkomst in de behandelde onderwerpen en het typisch verschil in de uitwerking daarvan.

Een warm applaus van het talrijke publiek dankte den lezer voor zijn boeiende voordracht, welke dank door een sluitingswoord werd onderstreept van prof. Van Vuuren, die ook den spreker bij zijn hoorders had ingeleid.

De secretaresse der afdeeling.

Afdeeling Nijmegen.

Dinsdag 23 Februari a.s., des avonds acht uur, in den grooten foyer van den Stadsschouwburg: voordracht met lichtbeelden over de invloed van de wereldligging van Nederlandsch Indië op de sociale ontwikkeling van het gebied en op de politieke gebeurtenissen in Oost-Azië, door professor L. van Vuuren, hoogleeraar aan het Geografisch Instituut der Rijks Universiteit te Utrecht.

Leden met introducé(e) en begunstigers(sters) hebben vrijen toegang.

Afdeeling Apeldoorn.

Verleden Donderdagavond vertoonde onze afd. in samenwerking met „Onze Vloot" de bekende, schitterende „Dempo"-film van de Rotterdamsche Lloyd. Van de 580 uitgenoodigde personen waren slechts een 300-tal gekomen, wat misschien te wijten is aan vele zieken en de temperatuur. De voorzitter van Oost en West, de heer H. A. Schoonhoven, heette allen welkom; sprak een woord van dank aan de R. L. en beval de vereenigingen aan.

Daarna sprak de secretaris naar aanleiding van de film een kort woord. Hij maakte een vergelijking met de reis naar Indië in den Compagnie's-tijd; schetste daarna den groei der R. L., waarmede de familie Ruys vergroeid is. Daarna drong hij krachtig er op aan lid te worden van Oost en West en besloot met de dichtregels van Noto Soeroto's „Garoeda".

Onder de aanwezigen waren o.m.: de burgemeester van Apeldoorn, de wethouder van onderwijs en de Inspecteur b.h. L. O.

Vrijdagavond 11 Maart 8 uur in La Bordelaise spreekt de W.E.Gestr. Heer *Mr. Dr. P. H. W. G. van der Helm* uit Zeist, over: „Suriname als Volksplanting", toegelicht met lichtbeelden.

Den boer op.

Leden en begunstigers! Als enkele jaren terug overweegt het bestuur in den omtrek weer „Indische Avonden" te houden. Contact is verkregen met Epe, Uddel, Ermelo-Harderwijk en Nunspeet. Wie wil daarvoor, als 't noodig is, voorwerpen in bruikleen afstaan? Gaarne bericht daarvan aan het secretariaat.

De secretaris: J. C. BAARS.
Tel. 4027.

Mededeelingen

VAN HET HOOFDBESTUUR.

Informatie-Bureau.

Het Informatie-bureau der Vereeniging, Korte Voorhout 6, Den Haag, is dagelijks geopend van 10—12 en van 2½—4 uur (des Zaterdags alleen tot 12 uur).

Verkrijgbaar ad *f* 0.25 „Curaçao", naar de laatste gegevens bewerkt door het Bestuur der afdeeling aldaar, welker secretaris, de heer H. J. C. Bodenburg Hellmund gaarne bereid is verdere informatiën omtrent Curaçao aan belanghebbenden te verstrekken.

Aan de Besturen der Afdeelingen.

(Artikel 5 Huishoudelijk Reglement)

Elk afdeelingsbestuur zendt jaarlijks vóór den 1en Maart aan het Hoofdbestuur:

a. het verslag over het afgeloopen jaar, met vermelding van den toestand op 31 December van het vorige jaar en der resultaten welke verkregen zijn door inrichtingen door de afdeelingen in het leven geroepen;

b. eene geldelijke afrekening;

c. eene opgave van onderwerpen, welke de afdeeling op de jaarlijksche algemeene vergadering behandeld wenscht te zien;

d. een candidatenlijst, houdende opgave van een dubbeltal candidaten voor de mogelijke voor de afdeeling openvallende plaatsen in het Hoofdbestuur.

Voor de afdeelingsbesturen.

De heer E. Roodhuyzen, Prinses Mariannalaan 18, te Amersfoort, stelt zich beschikbaar voor het houden van lezingen voor de afdeelingen. (Multatuli als schrijver en Ed. Douwes Dekker als ambtenaar e.a.). Honor. f 25, c.q. reis- en verblijfkosten.

VAN DE REDACTIE.

Jaargang K. W.

Complete jaargangen K. W. 1931 verkrijgbaar aan het Algem. Secretariaat der Vereeniging, Korte Voorhout 6 — ad *f* 1.50 p. j. Giro No. 14574.

Commissariaat voor Indische Zaken.

Uitzending voor 's Lands dienst in Nederl.-Indië.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's Lands dienst in Nederlandsch-Indië, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Commissariaat voor Indische Zaken bij het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging:

a. leeraar aardrijkskunde (doctoraal diploma sociale geografie of akten aardrijkskunde m.o. en geschiedenis m. o.);

b. leeraar Duitsch (doctoraal diploma of akte B);

c. leraar natuurkunde (doctoraal diploma wis- en natuurkunde met hoofdvak natuurkunde);

d. predikant bij de Protestantsche Kerken.

Zij, die voor uitzending voor één dezer betrekkingen in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot het Commissariaat voor Indische Zaken bij het Departement van Koloniën, Afdeeling B. Eerste Bureau.

Luchtpost uit Indië.

Blijkens mededeeling van de Indische Postadministratie heeft het retourvliegtuig van den Holland-Indië dienst, „de Valk", 186 K.G. 960 Gr. post aan boord.

Luchtpost naar Indië.

Met het vliegtuig, dat 11 Febr. j.l. van Schiphol naar Ned.-Indië is vertrokken werden 30 zakken luchtpost verzonden met een totaal gewicht van 226 K.G. 175 G. bruto en 200 K.G. 225 G. netto.

De zending bevatte 12300 brieven beneden 5 gram; 272 briefkaarten en postwissels; 3506 stuks zwaarder dan 5 gram; 1861 stuks bestemd voor tusschenliggende landen; tezamen 17939 stuks.

Bestemd voor uitzending naar Nederlandsch-Indië.

F. L. Zwaan, leeraar b.h. M. O., Dijkstraat 21, Den Helder.

In Nederland aangekomen verlofgangers.

Ch. A. Honingh, tijd. waarn. referendaris o.h. gouv. kantoor te Soerabaja, Ieplaan 27, Den Haag; J. M. Kleman, Roomsch-Kath. geestelijke van den 3en rang te Menado, Bredascheweg 204, Tilburg; L. C. J. Rijswijk, ass.-res. b.h. B.B. p.a. Ned. Ind Handelsbank, Rotterdam; F. J. Sahupala, hoofdtypist b.d. S.S. en Tr., v. Bylandtstr. 96, Den Haag; dr. R. Wind Hzn., opperhoutvester b.h. Boschwezen, Verlengde Slotlaan 152, Zeist; J. B. Boumans, amanuensis b.d. Middelb. Landbouwschool te Buitenzorg, Berg en Dalscheweg 233, Nijmegen; J. H. Deerns, werktuigk. b.d. S.S. en Tr., H.T.O., Rijswijkscheweg Den Haag; F. C. Géurin, wd. secr. der Weeskamer te Medan, Weimarstr. 44, Den Haag; J. W. Lublink Weddink, hulpbeh. b.d. Aanmaak en Aankoop v.d. Dienst der Zoutregie, Daguerrestraat 151, Den Haag; H. L. Dieduksman, onderw. b.h. O.W.L.O., Julianastraat 6, Rijswijk (Z.-H.); C. J. Schwols, gouvernements veearts 1e kl., v. Hoornbeekstraat 59, Den Haag; M. B. van der Hoeven, leeraar b.d. H.B.S. te Bandoeng, Randweg 23, Rotterdam.

ADRESVERANDERINGEN.

W. F. Hartman, opz. 1e kl. b.d. Zoutregie, Sirusstraat 4, Amsterdam (N.); M. C. A. Maengkom, 1e commies b.d. Alg. Kantoordienst v.h. B.B., Franklinstraat 126, Den Haag; W. L. Theuvenet, douanecommies 1e kl., Abeelstraat 34, Den Haag; P. A. W. A. Renardel de Lavalette, Dir. der Openb. Muloschool te Batavia, Heerenstraat 133, Rhenen; C. Romijn, controleur 1e kl. P.T.T., Hooikade 9, Dordrecht; S. S. A. Lützow, wagenmeester b.d. S.S., Hoofdweg 419, Amsterdam-W.; Ch. L. M. Draaisma, Opperhoutvester b.h. Boschwezen, Bentinckstr. 62, Den Haag; A. Th. Loing, commies b.d. Alg. Kantoordienst v.h. B.B., Sweelinckstr. 142, Den Haag; M. F. Engels, tijd fgd. contr. b.h. B.B., Halleystr. 7a, Den Haag; Mr. G. M. Mensing van Charante, tijd. wnd. secr. der Rechtshoogeschool te Batavia, Prinsengracht 460, Amsterdam-C.; J. R. Kessler, ass.-res. b.d. Alg. Bestuursdienst te Kendal, Weimarstraat 24, Den Haag; D. Laverman, Dir. der Pr. Hendrikschool te Batavia, Irisstr. 20, Den Haag; Dr. D. de Visser Smits, niet med. leeraar b.d. Ned. Ind. Artsenschool te Soerabaja, Berkenbosch Blokstraat 27, Scheveningen; P. C. J. A. Urban, werktuigk. electr. techn. opz. b.d. Dienst v.d. Mijnb., Weimarstraat 275, Den Haag; Mej. W. J. E. Willemsz, commies b.d. S.S., Vogelkersstr. 7, Den Haag; N. Doeve, tijd. wnd. commies b.d. S.S., Elsstraat 25, Den Haag; J. Tamara, klerk 1e kl., b.d. P.T.T.-dienst, Hoofdweg 419, Amsterdam-W.; D. Talla, opz. 1e kl., b.d. Zoutregie, Ieplaan 27, Den Haag.

Th. W. van Raaij, Mulo-onderw., Riouwstraat 60, Den Haag; L. F. Baudoin, ambt. 4e kl. b.d. dienst der I. U. en A., Pr. Hendrikstraat 5, Den Haag; D. E. F. Alting Siberig, tijd. fgd. ambt. 4e kl. b.d. Dienst der I.U. en A., Danckertstraat 58, Den Haag; J. W. Ch. Mully, opz. S.S., Columbusstraat 126 I hoog, Den Haag; H. L. Veenstra, 1e commies b.d. Alg. Kantoordienst v.h. B.B., Buys Ballotstr. 97, Den Haag; P. A. van Weel, boekerij-beheerder b.d. Volksraad, Poste Restante, Den Haag.

W. F. H. Somer, controleur 1e kl. P.T.T., Zoeterwoudschesingel 91, Leiden; K. W. F. van Langen, Kap. der Intendance, p.a. Mme. N. Baer de Haan, Les Avants sur Montreux; A. B. Schlette, commies red. b.d. Weeskamer te Medan, 2e v. Blankenburgstr. 132, Den Haag; J. van der Waal, Godsdienstleeraar, Vest 189 zwart, Dordrecht; G. Schriek, techn. ambt. 1e kl. P.T.T., Kalkoenstraat 7, Amersfoort; Mej. H. F. M. van Horn, typiste 1e kl. b.d. S.S., Abeelstraat 22, Den Haag; Ir. G. F. Cool, ing. 1e kl. b.d. Waterstaat en 's Lands B.O.W., Melkpad 22, Hilversum; G. A. van Woesik, gedipl. techn. ambt. 1e kl. P.T.T., de Gheynstraat 71, Den Haag; A. W. van Blijderveen, Mulo-onderw., Bentrotstr. 5, Enschedé; G. Kuiper, leeraar b.d. Pr. Hendrikschool te Batavia, Amstelkade 105, Amsterdam, Zuid; Mej. J. Gerla, tijd. wnd. adj.-Secr. v.d. Weeskamer te Soerabaja, 6 Cestlebar Road Ealing, Londen W. 5 c.o. The Misses Hoare; Mej. L. Barend, hoofdtelefoniste 1e kl., Weimarstr. 28, Den Haag; Mej C. W. Th. Anthonijsz., 1e. commies b.h. Centr. Kantoor v. Dactyloscopie, Schwanseestrasse 54, Weimar (Thuringen); A. Godin, ambt. 3e kl. b.d. dienst der I. U. en A., Thomsonlaan 4, Den Haag; E. O. H. Bartels, ambt. 3e kl. b.d. dienst der I., U. en A., Maasstraat 140, p.a. Mok, Amsterdam-Zuid; Ch. Karmoen, Indisch veearts 1e kl. Adm. van Gentstraat 41, Utrecht; J. van den Donker, 1e Luit. der Cav., Paulinastraat 39, Den Haag; H. van Dalen, Dirig. Officier van Gez. 2e kl., Rue de Chateauneuf 8, Nice; H. M. Ament, Res. van Soerakarta, Azaleastr. 75, Den Haag; J. Pothoff, tijd. wnd. onderopz. b.d. S.S., Weimarstraat 44, Den Haag; Mej. C. E. M. Willemsz, commies b.d. S.S., Vogelkersstraat 7, Den Haag; Mevr. C. E. Brijl, onderw. b.h. O.W.L.O., Suezkade 98, Den Haag; Mevr. de Wed. A. P. Volmer, geb. Russon, onderw. 3e kl. b.d. Holl.-Inl. School te Soerabaja, p.a. Ned.-Indische Handelsbank, Den Haag; Mr. W. E. C. Asbeek Brusse, adj. inspecteur van Fin., Amberboomstraat 26, Den Haag; M. van Achterberg, contr. 1e kl. P.T.T., Poste Restante, Den Haag.

Namen en adressen der Afdeelings-secretarissen.

Amsterdam: L. D. Petit, Van Breestraat 21.
Amersfoort: Mr. E. H. Bergsma, Huygenslaan 7.
Arnhem: G. J. v. d. Heide, Benedendorpsweg 4. Oosterbeek.
Apeldoorn: J. C. Baars, Jagersweg 42.
Bergen op Zoom: J. H. W. Bruins, Wouwsche weg 144.
Breda: E. W. v. Vegchel, Ginnikenweg 119.
Curaçao (West-Indië) H. J. C. Bodenburg, Hellmund, Willemstad.
Deventer: Dr. H. H. Zeijlstra Fzn., Singel 1.
't Gooi: A. Hoogesteger, Bisonlaan 4, Hilversum.
Groningen: J. Franke, Nassauplein 11a, Groningen.
Den Haag: J. C. Baudoin, Jac. Hopstraat 12.
Haarlem: H. P. Deinum, Van Hogendorpstraat 3.
Leiden: Mr. E. Rijke, Witte Rozenstraat 20.
Nijmegen: Mevr. M. R. S. Bleckmann—Hoogenstraaten, Berg en Dalsche weg 134.
Rotterdam: F. A. Vervloet, Westersingel 87.
Twente: J. J. Hansma, Groen van Prinstererlaan 37.
Utrecht: Mevr. L. P. v. d. Wijk—v. d. Haar, Hieronymusplantsoen 8.
H. J. Wolff, Paramaribo.

Van onze Adverteerders

CENTRAAL THEATER, DEN HAAG, Lange Poten 41.

met Gary Cooper, Marlene Dietrich en Adolphe Menjou.

Naar den roman „Amy Jolly" van Benno Vigny.

„Marokko" is de geschiedenis — de liefdesgeschiedenis van een man, een vrouw, en een derde man, zich afspelend in de kleurrijke Noord Afrikaansche koloniën, tegen den achtergrond van het Fransche vreemdenlegioen.

Tom Brown is een onverschillig Amerikaansch soldaat in het Legioen, die altijd oppervlakkig verliefd is op een of andere vrouw, die een vrouw, beschouwt als een genot waar hij korten tijd van kan houden, om haar dan weer voor een ander in den steek te laten. Zijn laatste verhouding met de vrouw van een officier in het Legioen is reeds aan het tanen, als hij Amy Jolly, een cabaretzangeres ontmoet.

Amy Jolly voelt zich tot den onverschilligen Brown aangetrokken, en in het cabaret waar zij optreedt, bewijst zij hem haar belangstelling, niettegenstaande het succes dat zij heeft bij vele andere, rijkere bezoekers, waaronder de schatrijke La Bessière, een man van de wereld. Amy Jolly noodigt Brown op haar kamer. Hij vindt in haar een bittere vrouw, die het leven in al zijn leelijkheid heeft leeren kennen, en cynisch tegenover elken man staat.

Hij voelt zich op een vreemde wijze tot haar aangetrokken. Vreezende dat zij hem in haar macht zal krijgen, verlaat hij haar plotseling, en gaat de straat op, waar de vrouw van zijn kolonel hem wacht. Amy volgt hem, en onderbreekt zijn rendezvous met de andere vrouw. Deze is door het dolle heen van woede, en stuurt een paar Arabische bedelaars op Amy af. Zij vallen haar aan, doch Brown verdedigt haar, en verwondt de beide Arabieren.

Tom Brown wordt voor den kolonel gebracht, en weliswaar van moord vrijgesproken, doch op een gevaarlijke expeditie uitgezonden.

Tom Brown, overtuigd van zijn liefde voor Amy Jolly, begeeft zich naar het cabaret, waar hij haar wil voorstellen met hem te vluchten. Hij hoort daar hoe de rijke La Bessière haar ten huwelijk vraagt. Hij is zich bewust dat La Bessière haar met zijn rijkdom en zijn waarachtige liefde gelukkig kan maken, terwijl hij haar niets te bieden heeft als zijn liefde alleen, en hij laat haar achter zonder afscheid te nemen.

Tom Brown gedraagt zich dapper in een strijd tegen opstandige inboorlingen, doch wanneer zijn regiment naar Marokko terug gaat, blijft hij in Amalfi achter, daar hij Amy Jolly niet opnieuw onder de oogen wil komen.

Tijdens haar verlovingsdiner verneemt Amy dat Tom in Amalfi gewond ligt, en zij vraagt La Bessière haar onmiddellijk naar hem toe te brengen.

Zij ontmoeten elkaar in een kroeg, waar geen van beiden zijn liefde voor de ander verbergen kan. Wanneer het signaal voor verzamelen geblazen wordt, trekt Brown weg, zonder afscheid te nemen. Amy Jolly wordt door een vreemde paniek aangegrepen. Zal zij bij La Bessière blijven, die haar lief heeft en die haar een geweldig fortuin kan aanbieden?

Zal zij Tom Brown volgen, de onverschillige soldaat, die zij met geheel haar hart lief heeft?

Wanneer de wegtrekkende soldaten over de heuvels der woestijn uit het gezicht verdwenen zijn, komt Amy Jolly tot bezinning. Zij neemt haastig afscheid van La Bessière, die de hopeloosheid van zijn liefde inziet. Amy voegt zich bij het troepje armoedige vrouwen dat het leger volgt, overal waar het heen zal gaan. Zij voegt zich bij dat Legioen van vrouwen, die zonder muziek en vaandels, zonder glorie, uniforms en medailles, hun mannen volgen naar gevaar en dood.

Financieele Berichten.

Opgave van de N. V. Haagsche Boaz-Bank.
Molenstraat 45, Den Haag.

Noteeringen ter beurze van Amsterdam

		8 Febr. 1932	15 Febr. 1932
Aandeelen	Koloniale Bank	53	56¼
„	Ned. Ind. Handelsbank	58¾	62½
Cert. aand.	Ned. Handel Mij.	74	78¼
Aandeelen	Alg. Exploratie Mij.	85½	90½
„	Kon. Petroleum Mij.	131⅞	139⅜
„	Rubber Cult. Mij. A'dam.	48¼	48¼
„	Ned. Ind. Suiker Unie	75	77
„	Ned. Scheepvaart Unie	64¾	66¾
„	Handelsverg. A'dam	171⅞	179¼
„	Deli Batavia Mij.	142¾	147
„	Deli Maatschappij	165	174
„	Senembah Mij.	189¾	200½
„	Deli Spoor	60½	58½
„	Ned. Ind. Spoorweg Mij.	62½	62¼
„	Philips Gloeil. (nieuwe)	87¼	89½
Cert. aand.	Margarine Unie	106	111¼

Wisselkoersen	Verkoop
Londen	8.55
New York Cable	2.47
Berlijn	58.72½
Parijs	9.74½
Brussel (Belga)	34.50
Zurich	48.25
Weenen	35.25

In onze jonge jaren hebben wij allen een kiem van persoonlijkheid en oorspronkelijkheid, die wij kunnen ontwikkelen of verstikken. Wie dit laatste doet, gaat behooren tot de groote massa, die het leven langs zich heen ziet gaan, zonder zelf veel te beleven en die met min of meer afgunst uit de verte mag toekijken naar het bedrijf van de mannen, die de dingen in de wereld doen.
(„Der Organisator").

Mutatiestaat van 10 tot 17 Februari '32

Nieuwe Leden:	**Voorgesteld door:**
W. Jansen ten Kaate, Eindhoven, Schoolstraat 14. (rekent tot de afd. Breda.)	Secretaris afd. Breda.
J. E. C. Swart, Utrecht, Jac. van Ruisdaelstraat 20 bis.	Secretaresse afd. Utrecht.
Prof. J. Wester, Utrecht, Fr. Hendrikstraat 86. Dr. H. Ph. Fischer, Utrecht, W. Arntzkade 71.	Voorzitter afd. Utrecht.
Mejuffrouw E. A. S. Lantinga, Den Haag, Laan van Meerdervoort 63.	Eigen aanmelding.
Mejuffrouw M. Reyers, Haarlem, Kloppersingel 21. A. Wijkhuizen, Haarlem, Aelbertsbergstraat 17.	Penningmeester afd. Haarlem.
J. T. P. Francke, Apeldoorn, Zwolsche Weg 29.	den heer R. H. Sauerbier te Apeldoorn.

Nieuwe Begunstigers:	**Voorgesteld door:**
V. E. Bletterman, Oud-Inspecteur P.T.T., Den Haag, Anemoonstraat 59. H. M. J. Jansen, Notaris, Den Haag, Alexanderstraat 9.	Afdeelingsbestuur van Den Haag.

Afschrijvingen:

D. W. H. Patijn, Baarn, Heemstralaan 4. (behoort tot de afd. Utrecht).

R. I. P.

Mevrouw de Weduwe Lantinga—Gousset van Heel, Den Haag, L. v. Meerdervoort 63.

J. A. F. Marmelstein, Renkum, huize „Meta".

Adresveranderingen:

J. Blok, Oud-Ass.-Resident, van: Djambi, naar: Den Haag, Marconistraat 42. f 5.—.
C. A. Crayé, Den Haag, thans: C. Reinierszkade 7.
Dr. B. J. Haga, Hoofdambt. Dep. B.B., van: Weltevreden, Grisseeweg 9, naar: Zeist, Aristoteleslaan 5, p.a. Prof. Dr. H. Haga.
J. A. H. S. Hanozet Gordon, Oud-Ass.-Resident, thans te Biarritz (Basses Pyrénées) Hotel des Princes.
A. Goudswaard, Mil. Apotheker 1e klasse, van: Bandoeng, naar: Tjimahi, Gedongdelapan D. 5.